

1728.

1. Baucus, Jo. Godofredus: De donationibus inter conjuges Saxonicas modo concussa creditorum invalidis. secundum Salschi reg. de bancruptis. Livinus § 15.
2. Baucus, Joh. Godofredus: De concubitu matris inveni perfectione ante copulam sacerdotalem. 1. Sept. 1725. 1727.
3. Casadi, Franciscus Cordeus: De rebus desertibus ex testamento apud Romanos.
4. Cellius, Christoph. Ludovicus: De actione reali, qua res immobilis petitur, ad subterfugiendum omnes satisfactionis actori profutura.
5. Tacgenus, Cordeus Matthias: De particulari prore diorum rusticorum alienatione.
6. Tacgenus, Cordeus Matthias: De fideicommissis nuncupativo minus solenni occas. l. u. l. p. de fideic.

1725

7. Vincklerus, Gullicus W. Thelms : De debitore die soluti
Lioni destinato in ferias obsequas incedente solvere
abstracto. 13
8. Gebauerus, Georgius Christianus : Problema juris fe-
dalis de jure relucendi per generalem consensum simul
Lance investiti in alienationem feudi extincto. 15
9. Gebauerus, Georgius Christianus : De eo, quod in jure
dici potest vacuum. 2 Sempl. 1725: 1739. 16
10. Hayne, Thomas : Anam diei homo vivere presumatur?
Programma, quod . . . collegia sua offert. 17
11. Kraetzer, Abraham : An usor, quod consentit marito
testanti, portioni stabulariae sine curatore remanere
possit? Programma, quod collegia sua aestiva
intimat. 18
12. Kraetzer, Abraham : De usu practico bencardici:
Omne, quod solo inaedificatur, solo cedit. . . . Pro-
gramma, quod . . . collegia sua hyberna intimat. 19

1728

- 13. Kunklerus, Joh. Casparus: De hepatibide Lubroni
- 13. Annulus, Michael, Mart.: Programma, quo paucissimi med.
- 14. Kunkholderus, Friderici in Verit. Pr. des. Alexander: De palmaris edra

his promitto.

- 15. Lischütz, Joh. Christoporus: De masticatione
- 16. Menelle, Ludewig, Fac. jur. ordinarius: Programm, quo ad ventilationem publicam disputationum XXXI controversiarum selectarum juris naturalis iurata

- 17. Menckensius, Ludewig: Commentatio ad Tit. Cod. De mathematicis maleficiis et ceteris similibus.

- 18. Mehlus, Gustav Hurii: De poena infirmitatis occasione dispositionis in bini. proe. hz. recogn. et tit. II. Von der Gütercontestation §2 et 3

- 19. Olearius, Fr. Fridericus: De privilegio dotis respectu haereditis et pensionarii

- 20. Olearius, Fr. Fridericus: De culpa ex τῶν πῶν, τῶν ἰσχυρῶν καὶ τῶν ἀσθενῶν. ~~et~~ reces. l. 367. de. r. j.

962 B

1725, 2^a 18.

DISSERTATIO IVRIDICA
DE
CONCVBITV MATRIMONII
PERFECTIONE ANTE COPVLAM
SACERDOTALEM,

QVAM
EX DECRETO ET AVTORITATE
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS
IN INCLYTA

LIPSIENSIVM ACADEMIA

PRÆSIDE

DN. IOH. GODOFREDO BAVERO,

I. V. D. ET PRACT.

D. XVI. FEBRVAR. MDCCXXV.

PVBLCO ERVDITORVM EXAMINI
SVBMITTIT

A. & R.

IOH. EHRENFRIED KIRSTEN,
VVRCENSIS.

LIPSIÆ,
LITTERIS IMMANUELIS TITIL

Aug. 6

12.

DISSELTATIO I. RIBICA
CONVICTV MATRITIONI
RECTORE AMR COLIAM
SACRIBOTARIUM
IN DEPTOR...
ILLVSTR...
LITERARVM ACADEMIA
PRAESIDE
P. JOH. GONDO RADO BAYERO
P. DEPTOR...
D. DEPTOR...
P. DEPTOR...
P. DEPTOR...
P. DEPTOR...

Handwritten scribbles and marks at the bottom of the page.

VIRIS

*SYMME REVERENDIS, PER-ILLV-
STRIBVS, GENEROSISSIMIS, EXCELLENTISSI-
MIS, CONSVLTISSIMISQVE*

DOMINIS
PRAEPOSITO
VICE-PRAEPOSITI
DECANO, SENIORI

ET

CANONICIS
REVERENDISSIMI CAPITVLI
VVRCENSIS
DOMINIS MEIS GRATIOSIS,
PATRONIS AC PROMOTORIBVS MEIS
OMNI VENERATIONIS CVLTV AETATEM
SVSPICIENDIS,

PRIMITIAS HAS IVRIDICAS
IN
DEVOTI ANIMI SIGNIFICATIONEM
INTER
ARDENTISSIMAS
PERPETVAE ATQVE OMNIGENAE
FELICITATIS
APPRECIATIONES
TANTORVM NOMINVM
PATROCINIO PRAESIDIOQVE
ME TOTVM, RESQVE MEAS, ET STVDIA
QUALIACVNQVE
TRADENS
EA, QVA PAR EST
RELIGIONE ATQVE OBSERVANTIA
SACRAS ESSE CVPIO
OBSEQVIOSISSIMVS CLIENS
IOH. EHRENFRIED KIRSTEN,
VVRCENSIS.

DE
CONCVBITV MATRIMONII
 PERFECTIÖNE ANTE COPVLAM
 SACERDOTALEM.

§. I.

Vo magis inter nos cognationem *Inclinatio ad*
 quandam natura constituit, unde *conjugium*
 consequens est, hominem homini *maxime natu-*
 insidiari, nefas esse, ut verbis utar *ralis est.*
 FLORENT. Jcti in l. 3. d. Just. &
 Jur. dum quilibet potius ordinato
 naturæ instinctu eo abducitur, ut ad
 societatem, quam cum aliis iniit,
 conservandam omnem moveat lapidem: eo major sane co-
 gnatio & confociatio in conjugio deprehendatur, necesse est;
 quem coëundi appetitum natura non poterat non societatis
 humanæ conservandæ causâ & quo genus humanum conti-
 nuaretur, omnibus hominibus ingignere. Nov. 22. *presu.*
 Imo ejus tanta vis est, ut amantes furiosis sæpe non absimi-
 les sint; quare, si quis in furore amoris deliquerit, auctore
 Plauto, sapientis Judicis esse videtur, amantibus ignoscere,

4 DE CONCUBITU MATRIMONII PERFECTIONE

nec diffitetur ipse JUSTINIANUS *Nov. 74. c. 4.* quod amore nihil sit vehementius, eumque retinere Philosophiæ sit perfecta. Et licet in foro talis modi delinquentes vix ac ne vix quidem veniam & pœnæ mitigationem impetrent, quum actiones ipsorum non minus pro voluntariis habeantur, quia quilibet vim affectus sui & circumstantias actionis suæ nosse debet, adeoque illi qui in furore amoris peccavit, merito imputatur, quod principio agendi quod in ipso deprehenditur non in tempore resisterit, quare mirum non est, cur auctoritati Plauti non multum loci relinquatur: non tamen diffiteor, quod sapientis LLatoris esse videatur, imbecillitati humanæ in affectu amoris tantisper indulgere, ut in delictis carnis coërcendis, mitiores amplectatur partes.

§. II.

*Aeneas Sylvii
hac de re testi-
monium.*

Lectu digna sunt, quæ ex capite inclinationis naturalis ad concubitum Aeneas Sylvius ad procreationem filii naturalis defendendam, in singulari ob id ad patrem suum data affert epistola, quam refert Müller in *Reichs-Tags Theatr. III. Vorstell. Cap. IV. in fin.* Quæ cum satis lepide sit conscripta, illa, quæ huc spectant inferere libet. Ita vero differit Sylvius: *Lateris, an doleas, quod mihi sobolem Dominus dederit? incertum te scribis pater. At ego letitiæ causam video, doloris non video. Quid enim dulcius in humanis est, quam gignere sibi similem, tanquam extendere sanguinem & habere, quem post te relinquis? Quid in terris beatius, quam natos videre natorum? Mihi equidem ingens voluptas est, quod semen meum fetificaverit, quodque antequam moriar, aliquid de me supersit, gratiasque Domino refero, qui partum foeminae figuravit in marem, ut apud te patrem meamque matrem aliquis parvus ludat Aeneas, & solatia præstet avis, quæ debebat pater impendere. Quodsi tibi, genitor, gaudio fuit*

fuit meus ortus, cur filius meus mihi non sit letitia? Anne te quoque letificabit infantuli vultus, cum meam videbis in illo effigiem. Num quid tibi injucundum erit, cum parvulus pendebit ex collo Æneas? puerilesque blanditias agitabit? Sed ais fortasse, dolere meum crimen, quod ex peccato genuerim filium. Nescio, quam de me sinxeris tibi opinionem. Certe, nec lapideum nec ferreum genuisti filium, cum esses tu carneus. Scis qualis tu gallus fueris. At nec ego castratus sum neque ex frigidorum numero. Nec sum hypocrita & videri bonus quam esse velim. Fateor ingenue meum erratum, quia nec sanctior sum David Rege, nec Salomone sapientior. Antiquum & vetus est hoc delictum, nec scio, quis hoc careat. Late patet hæc pestis (si pestis est naturalibus uti) quanquam non video cur tantopere damnari coitus debeat, cum natura, quæ nihil perperam operatur, omnibus ingenuerit animantibus hunc appetitum, ut genus continuaretur humanum. Sed dicis ut arbitror certos esse limites, intra quos hoc liceat, nec extra legitimas matrimonii faces progredi debet hic appetitus. Ita est sane & sæpe inter ipsa nuptiarum claustra scelus admittitur. Et bibendi quoque comedendi & loquendi certi sunt termini, sed quis servat illos? quis tam justus, ut septies in die non cadat? loquatur hypocrita, seque nullius culpe scium dicat, ego nullum meritum in me scio, solaque mihi divina pietas spem facit, misericordie, quæ nos labiles scit & ad lasciviam proclives. Nec nobis qui patet omnibus fontem veniæ claudet. Sed de his fatis.

§. III.

Ex tanto ad generandum instinctu, quem homines sibi ^{fus nature} inditum esse sentiunt, ^{obligat homi-} rectissime concluditur, quod ipsa lege ^{nes ad conju-} natura ad matrimonium ineundum & generationem pro- ^{gium.} movendam obligemur. Nam si perpendas, quod Creator

6 DE CONCUBITU MATRIMONII PERFECTIONE

Optimas creaturas suas non mox interire voluerit, verum tantam, quantam satis mirari non possumus, in earum conseruatione omnipotentiam declarauerit; sua sponte fuit, quod Ipsum Summum Numen non potuerit non conseruationem humani generis eo magis intendere, quo magis homo, nobilissima creatura, & huius causa omnes aliae res creatae intelliguntur. Quodque genus humanum per conjugium conseruari voluerit, naturalis hominis ad conjunctionem eum individuo diversi sexus propensio, tantus generandi stimulus, & naturalis aptitudo hominis ad sui similem procreandum, abunde docent. Dum vero homines Jure naturae ad conjugium obligatos assero, intelligo genus humanum collective sumtum, neuiquam tamen homines, ut singulos, quasi quilibet in individuo ad generandum obligetur. Etenim coelibatus in uno & altero individuo Jure naturae eo minus prohibitus videri potest, quo minus conseruatio generis humani subinde detrimentum capit, atque diuina voluntas eluditur. Quod ipsum post reuelationem minus dubii habet, quum coelibatus in sacris literis expresse approbatus videatur.

§. IV.

Deinde nec vaga & promiscua cum individuo diversi sexus coeundi ratio sanae rationi & vitae hominis sociali conuenit, sed ipsa voluptas, quae quidem ueneri eum in finem addita est, quo homines eo magis generi humano propagando studerent, ita temperanda est, quo finis principalis, sobolis procreatio obtineatur, atque hoc naturae ordine seruato, ipsi tranquillitati societatis externae bene cautum sit. Ubi primo intuitu apparet, haec omnia non iri obtenta, nisi certa societas conjugalis eaque certis inclusa cancellis existeret. Hinc matrimonium ipso Jure naturae non solum suos

*Vaga libido
sanae rationi
non conuenit.*

suos limites habet, verum etiam gradus, quibus plerumque illud absolvitur, secundum hujus juris fundamenta merito a se invicem distinguuntur. Deinde vero latius voluntatem suam Summum Numen in sacris literis revelavit.

§. V.

Quæ singula persequi, quum proluxa tractationis ne dicam dissertationis res sit, ab instituto nostro alienum quidem est; quum vero ab essentiali & ex veris fontibus desumpto societatis conjugalis conceptu solida quæstionum matrimonialium decisio unice dependeat, hinc tanto magis opus est, ut in hoc præstruendo ad jus diuinum recurramus, quo minus illi humani juris placita derogare possint, necesse est. Nam licet leges Ecclesiasticæ a summa potestate humana prolatae propter externam honestatem et utilitatem publicam vinculo conjugali formam aliquam accidentalem recte superaddant, ita, ut transgressores in poenam civilem incidant, vel externa assistentia et juribus civilibus matrimonio concessis in foro externo destituantur, merito tamen lex ecclesiastica etiam vinculum naturale conjugii attendere debet, et sicuti uxor, quæ talis jure naturæ vel divino positivo non est, jure humano fieri nequit, ita nec conjugium quod ex Dei voluntate subsistit, propter deficientes solemnitates externas omnino desinere potest.

Unde genuinus conjugii conceptus desumendus sit;

§. VI.

Oppido notum est, quod potissimum duo gradus negotii matrimonialis dentur. Prior absolvitur mutua masculi & femina promissione de futura conjugali societate ineunda, qualis promissio venit nomine sponsaliorum; posterior vero consistit in ipsa actuali attributione mulieris marito facta, ita, ut jam uxor propagandi generis humani gratia viri propria reddatur; quo facto verum adest matrimonium.

Dantur duo gradus negotii matrimonialis.

rimonium atque personæ maritatae proprie non sponsus & sponsa, sed vir & uxor audiunt, adeoque post copulam sacerdotalem adhuc in ipsa hierologia sacerdos in verba: *Lasset uns vor die neuen Ehe-Leute bethen*, erumpit, etsi durante festiuitate nuptiali ista personæ vulgo sponsus & sponsa salutari soleant.

§. VII.

Sponsalia a matrimonio naturaliter differunt.

Nec minus Jus diuinum inter sponsam & uxorem distinguit.

Sicuti ergo consensus de futura cohabitatione conjugali ineunda ab ipsa cohabitatione iam inita sua natura differt: ita facile patet, quod nec naturali iure sponsalia quæ adhuc in terminis nudæ promissionis subsistunt, vinculum conjugale inducant, pariter ac Sacra Scriptura non potuit non perpetuo seruire distinctionem inter sponsalia & matrimonium. Non obstante *Deut. XXII. v. 23. & 24. ibi: Si quis desponsatam puellam alicujus in agro vel quolibet loco oppresserit, moriatur, quia uxorem proximi sui nudauit. & Matth. I. v. 18. 20.* ubi Maria, quæ adhuc Josephi sponsa & nondum ducta erat, uxor dicitur: Quippe distinctio inter uxorem, quæ talis est *destinatione*, & eam quæ ratione *essentie* talis est, totam rem conficit. Dictis locis sponsa uxor vocatur, quia talis est *destinatione*, quo sensu etiam Jacobus *Gen. XXIX. v. 21.* sponsam suam uxorem vocat, neutiquam vero, quod etiam talis sit ratione *essentie*. Quam distinctionem approbat Pontifex *c. 12. C. 27. q. 2. ibi: diuina legis mos est sponsas appellare conjuges, non quod jam sint uxores, sed quod a parentibus fieri debeant.* Et licet aliquando idem jus æque ad sponsas atque uxores adplicetur, ut sic quoque in effectu conueniant, inde tamen non omnis differentia eaque essentialis in simul corrui, quod ulterius respondendum ad dict. *Deut. XXII. v. 23. & 24.* neque minus Jure Civili ad *l. 5. d. test. l. 74. de Jur. dot. l. 4. d. Fund. dotal.*

l. 32. §. ult. de donat. inter vir. & uxor. l. 15. §. 24. d. Injur.
l. 3. §. 3. ad L. Jul. d. adult. quibus textibus sponsas cum
uxoribus eodem jure in nonnullis uti videbis. Etenim hu-
jusmodi exceptiones firmant regulam in casibus non exce-
ptis, quod scilicet jura de uxoribus præscripta ad sponsas
non sint adplicanda.

§. VIII.

Itaque differentia essentialis matrimonium & sponsa-
litiam obligationem intercedens semper salva sit, oportet.
Quæ in eò consistit, quod sponsalibus peractis non nisi obli-
gatio & quasi jus ad rem addit ad matrimonium contrahen-
dum, quum e contrario matrimonio contracto, quasi Jus
aliquod in re acquiratur, ubi uxor mariti propria fit, quæ
ipfi corpus suum ad finem hujus societatis, puta procrea-
tionem sobolis, obtinendum, communicare tenetur. *Gen.*
III. v. 16. Per consequentiam æque uxori jus in corpore
mariti acquiratur, ita, ut ab hoc præstationem debiti con-
jugalis jure petere possit. *1. ad Cor. VII. v. 4.* Verum hoc
respicit finem aliquem secundarium matrimonii, nimirum
libidinis extinctionem, qui finis ad essentialem conjugii
conceptum *in d. Gen. III. v. 16.* explicatum, non pertinet.
Scilicet requirit lex naturæ & divina positiva duo ad essen-
tiam matrimonii. Primo, sicuti secundum naturæ ordi-
nem differentia sexus ad propagationem sui similis & sic
ipfius naturæ conservationem inter animantia est introducta,
ut procreatio sobolis intendatur, & deinde, ut uxor viri pro-
pria evadat, vid. 1. Cor. VII. v. 2. Quorum alterutrum si
deficiat, non potest non conceptus veri matrimonii mox de-
ficere. Hinc maris & foeminae conjunctio, quæ sine isto
procreandæ sobolis destituitur, matrimonium non est, etsi
perpetui concubitus & cohabitationis gratia foemina masculi

Differentia es-
sentialis inter
sponsalia &
matrimo-
nium.

Requisita ma-
trimonii essen-
tialia.

B alicu-

alicujus propria sit reddita atque talis actus intervenit, quo omnibus innotesceret, hanc esse hujus viri uxorem. Similiter, & si partes de sibi invicem instar conjugum cohabitando convenerint atque spes subfit, sobolis procreationem obtentam iri, ubi tamen foemina in hujusmodi societatem nondum est assumpta, nec adeo vir jus proprietatis in ipsam nactus est, nullum adhuc adest vinculum conjugale, sed tantum, uti mox ante deductum est, sponsalitia obligatio. Alterum hoc requisitum cum primo ex ipso naturae ordine ac institutione societatis conjugalis fluxit. Quippe conservationi humani generis per sobolis procreationem minus prospectum fuisset, nisi jure quis de ejus conservatione sollicitus esset, quod onus eo magis ad patrem redundare debuit, quo magis hic post Deum non solum auctor prolis suae est, verum etiam, ut ipse uxori suae prospiciat eamque tueatur justum est. Quem naturae ordinem penitus turbatum iri, si uxor non propria mariti, sed pater in certus sit, facile videbis.

§. IX.

*Momentanea
cohabitatio
non est matri-
monium.*

Quapropter cum sobolis procreatio non sola, sed quae cum ipsius educatione conjuncta est, finis matrimonii audita ita porro ex in sua sponte fluit, quod momentanea cohabitatio & dum partes ita conjunguntur, ut mox iterum recedendi licentia sit relicta, ne quidem secundum dictamen rectae rationis verum matrimonium dicendum sit. Nec tamen recta ratio dicitur, si conjuges per temporis tractum in societate conjugali permanferint atque prolem susceptam educaverint, vel nullam omnino viderint sobolem a se procreatam, quod tum amplius a se invicem discedere non possint, & quod societas conjugalis hac intentione inita nomen matrimonii non mereatur. Quippe vaga ac inordinata

natae libidinis indicium excludit omnino intentio sobolem procreandi eamque educandi, quamvis si causa divortii inordinata libido appareat, illud regulis honesti ac decori adversari facilius concesserim. Unde verius omnino videtur, quod indissolubilitas vinculi conjugalis ex solo rectae rationis dictamine deduci nequeat, frustra dissentiente BRUCKNERO *Decis. Matrim. c. 13. n. 18. seq.* cujus rationes illud quidem evincunt, quod momentanea cohabitatio vel vaga libido matrimonium non sit, vel quod perpetua conjugum cohabitatio sit perfectior matrimonii gradus, neutiquam vero, quod matrimonium ad certum tempus, quo soboles educari potest, naturaliter contrahi nequeat. *Conf. Ill. THOMASII Jur. prud. divin. Lib. III. c. 2. §. 115. seqq. & Fundam. Jur. Nat. & Gent. Lib. III. c. 2. §. 18.* Nihilominus Divina Majestas circa hanc rem voluntatem suam in sacris literis satis declaravit, atque matrimonio vinculum indissolubile adjecit, ita, ut licet ambo conjuges conveniant, ipsi tamen a se invicem recedere atque vinculum semel contractum dissolvere non possint, sed vir uxorem perpetuam vitam sociam retinere teneatur, quod colligitur ex institutione Conjugii primava *Gen. I, 27. & II, 24.* Et licet hæc lex a Judæis in veteri Testamento ex indulgentia Divini Numinis non fuerit observata, ad observantiam tamen reducta est Novo Testamento, *per Matth. XIX, 9. conf. Matth. V, 32.* ita, ut jam de individuitate vinculi conjugalis ex voluntate divina dubitare non liceat.

Nec tamen societas conjugalis Jure Naturæ est indissolubilis.

Secus Jure Divino.

§. X.

Scilicet regulariter conjunctio maris & foeminae est individa. Namque ob adulterium divertendi licentiam expresse concessit Christus, *Matth. V, 32.* quemadmodum divortium invitus patitur ille, quem alter conjux malitiose

Certis Casibus divortio locus est.

12 DE CONCUBITU MATRIMONII PERFECTIONE

deferuit, *arg. i. Corinth. VII, 15. junct. i. Timoth. V, 8.*
 Unde communiter duas causas, ob quas matrimonium se-
 mel legitime contractum dissolvatur, recensent, alteram
adulterii, alteram *malitiose desertionis*. Ubi quidem inter
 Doctores anxie disputatur, an quoque similis vel major cau-
 sa, veluti insidia vitæ divortio locum dent, quippe quod ex
 instituto inter recentiores evincere studuit Dn. STRYCK. *Uf.*
Mod. Lib. XXIV. Tit. II. §. 9. seqq. cui tamen responderet
 Dn. WERNHERUS *P. IV. Obs. 6.* Sane argumenta, quæ ab
 utraque parte adferuntur ita comparata sunt, ut lectorem
 dubium fere & incertum relinquunt, cui sententiæ accedere
 debeat. Attamen quum sententiæ affirmantium in regulis
 bonæ interpretationis sese fundans, nihilominus conjecturis
 insistat, ubi periculum transgressæ voluntatis divinæ semper
 metuendum est, præsertim, quum Legislator divinus cer-
 tam suæ decisionis rationem, quæ ad alias causas commode
 adplicari posset, non reddiderit, satius erit, literæ inharere,
 nec aliam divortii causam, quam prædictas adulterii & ma-
 litiosæ desertionis admittere. Saltem hanc sententiæ præ-
 altera fori usus potissimum in his terris approbavit, quod
 ipsum prælaudatus Dn. STRYCK. *d. l.* dissimulare non potest.
 Dum vero ex tali causa matrimonium dissolvitur, non pu-
 tandum, quasi retro nullum adfuerit matrimonium, cum ni-
 hilominus illud ab initio ea intentione a partibus contra-
 ctum sit, ut vinculum conjugale perpetuo duraret. Nam-
 que individuitas vinculi pertinet quidem ad formale con-
 jugii conceptum, ratione *intentionis*, quatenus contrahentes
 eum in finem societatem conjugalem ineant, oportet, quo
 in ea ad dies vitæ subsistant, neutiquam vero ratione *execu-
 tionis*, ac ne illa ex post facto ob accidentem justam causam
 cessare possit, pariter atque *intentio sobolem procreandi*,
 quando

*Ubi matrimo-
 nium retro
 non dissolvi-
 tur.*

quando spes est, naturaliter a parentibus sobolis procreationem obtineri posse, ad substantiam matrimonii quidem pertinet, ut tamen, si hic finis postmodum ex accidenti obtineri nequeat, matrimonium subinde nullitatis vitio non laboret. Potius ex vinculi conjugalitatis individuitate illud quoque deducitur, quod ob impotentiam supervenientem & ubi sobolis procreatio amplius sperari non potest, matrimonium non retractetur, cum ab initio illud subsisterit, atque plene consummatum sit, & hinc ad omnia fortuna & infortunia æquo animo perferenda conjuges merito obligentur. conf. c. 1. & 2. de conjug. leprof.

*Ob in fortuna
matrimonium
semel perfe-
ctum non re-
soluitur.*

§. XI.

Tota res eo reedit, quod formalis conjugii conceptus in plena mulieris proprietate, & individua cum illa conjunctione ad propagandum genus humanum consistat. Talis proprietatis non ante acquisita dici potest, quam actus intervenit, quo uxor jam ad eum usum marito tradita & ab ipso recepta intelligitur. Nec dubitandum, quod talismodi actus solo consensu publice declarato perfici possit, veluti hoc contingere videmus in copula sacerdotali. Qui modus matrimonium ineundi Jure Civili veteri incognitus fuit, conf. N. 74. c. 4. §. 1. 2. ubi potius solennis illa apud Romanos usitata sponsa in domum sponsi deductio frequentata legitur l. 5. l. 16. §. 2. l. 67. d. R. N. l. pen. pr. d. donat. int. vir. & uxor. l. 15. d. condit. & demonstr. l. 22. C. d. Nupt. l. 24. C. eod. l. 6. C. d. donat. ante nupt. Leo Imperator primum lege publica in Nov. 89. sancivit, ut matrimonia sacra benedictionis testimonio omnino confirmarentur, qua neglecta, matrimonium nunquam ita dici nec jure matrimonii gaudere deberet. Interim jam ab antiquissimis temporibus usus benedictionis in primitivis ecclesiis invaluisse dicitur, ubi in ne-

*Essentialis
conjugii con-
ceptus in com-
pendio recon-
setur.*

*Uxor Viri
propria sit in
benedictione
sacerdotali.*

gotio tam arduo potissimum divina gratia annuente bonis precibus consummando, utilius videbatur, ut matrimonia majoris sinceritatis declarandæ gratia in facie Ecclesiæ contraherentur, atque a sacerdotibus & Antistitibus Ecclesiæ gratulatio & benedictio adderentur, cum alia quoque negotia ad evitandam omnem circumventionis & fraudis suspicionem in conventibus ecclesiasticis expediri solerent. Et licet tum non fuerit creditum, quod benedictio sacerdotalis necessario adhibenda sit: tamen introducta tyrannide Papali eo deventum est, ut matrimonium inter sacramenta numeratum non aliter, nisi Clericorum auctoritate interveniente, initiari posse crederetur. Unde episcoporum suggestionibus tam in occidente quam oriente legibus publicis usus benedictionis sacerdotalis hinc inde approbatus est, conf. Dn. BOEHMERVS *Jur. Eccles. Lib. IV. Tit. III. §. 25. seq.* Nec adeo mireris, quod hodiernum in legibus nostris ecclesiasticis usus benedictionis sacerdotalis præscriptus sit, ita, ut omitti non possit, nisi quis poenam incurrere, imo sæpius quoque juribus matrimonio legitimo alioquin concessis privari velit. Nec dubitandum, quod subditi in conscientia obligentur ad voluntatem superioris etiam quoad hujusmodi externas solennitates sequendam, & si illam negligant, in conscientia peccent; Inde tamen non sequitur, quod benedictio sacerdotalis ad formam internam conjugii pertineat. Sicuti enim per superius deducta matrimonium, quod tale jure divino dicendum, jure humano nullum fieri nequit: ita nec defectus benedictionis sacerdotalis essentia veri & naturalis conjugii quid detrudere potest, quum hæc jure divino ad essentiam matrimonii non requiratur. Licet quoque effectus, qui aliam Jure Civili matrimonio ex ejus sententia contracto conceduntur, cessent, v. g. successio liberorum, conjugum &c. &c. tamen

Benedictio sacerdotalis non est de essentia matrimonii.

tamen effectus naturales non etiam cessant, v. g. quod talis conjunctio dissolvi non possit.

§. XII.

Sicuti ergo traditio ista, quæ ad matrimonii constitutionem requiritur, nudis verbis perfici potest: ita multo magis pro vero matrimonio habendum erit, si sponsus post sponsalia contracta cum sponsa concumbat, eamque ad usum conjugalem ipso actu adhibeat. Nam licet concubitus per se non sufficiat, nec matrimonium perficere possit, verum traditionem & appropriationem mulieris marito in contrahendis nuptiis faciendam consensus conjugalis necessario comitari debeat; quum e contrario in præallegato casu sponsus in concubitu cum sponsa celebrato consensum suum publice non declaraverit, quod sponsam eo ipso in uxorem recipere, & ad usum conjugalem propriam sibi reddere voluerit; nec minus sæpissime accidat, ut personæ desponsatæ ex inconsulto amoris impetu libidinis causa ad præmaturum congressum prorumpant: tamen hic non ad concubitum solum, sed insimul ad sponsalia quæ præcesserunt, respicitur, atque quum in illis consensus de sponsa in posterum in uxorem recipienda jam intervenerit, postea, quam factum receptionis, quale est concubitus, accessit, non potest non consensus sponsalitus jam in conjugalem transiisse videri, ita, ut hæc præsumtio sit juris & de jure, quæ non admittit probationem in contrarium. Quin, & si sponsus præsentem sponsam profectus sit, se nolle ex hujusmodi copula teneri, & per eam matrimonium promissum implere, tamen protestatio talis sola, tanquam factio contraria nihil omnino efficere possit, necesse est. Nec aliud de Jure Civili dicendum, ubi ex l. 24. d. R. N. conjicias, ex concubitu cum aliqua interveniente præsumi secutum esse consensum matrimonialem, & vero

Verum ac perfectum matrimonium contrahitur quocumque, si sponsus cum sponsa concumbat.

Tam jure civili.

matri-

matrimonium pro perfecto habetur, simul ac consensus contrahentium intervenit, etsi pompa & omnis celebritas absit. *l. 22. C. de Nupt. junct. l. 66. princ. d. Donat. int. Vir. & Uxor.* ut sic non obstet, sed potius insigne argumentum addat *l. 30. d. R. l.* quod scilicet nuptias consensus non concubitus faciat. Sicuti enim exin dilucidius apparet, quod matrimonium ratum atque perfectum sit, quam primum de consensu conjugali constat, & si concubitus nondum accesserit. *add. l. 15. de Condit. & demonstr.* ita multo magis sequitur, quod si concubitus post sponsalia accesserit, qui consensus matrimoniale fortius adhuc infert, quam si saltem consuetudo cum libera muliere & foemina honesta probeatur *d. l. 24. d. R. N.* quod tum ejusmodi matrimonium pro perfecto haberi debeat. *add. Nov. 74. c. 5.* Atque tale matrimonium non minus Jure Canonico verum judicatur, etsi benedictio sacerdotalis non sit adhibita, *c. 15. & 30. d. sponsal. Can. si quis. causa. 27. qu. 2.* Idemque moribus servari Doctores passim testantur, ut ut tales, qui ante copulam sacerdotalem congressi sunt, puniantur, & praterea ad dictam copulam adhuc adhibendam adigi soleant. *conf. infr. §. 36. seqq.*

quam Cano-
nico

et moribus.

§. XIII.

Quo quidem sensu asserimus, quod concubitus matrimonium ante copulam sacerdotalem perficiat, scilicet praesupponendo, quod personæ, quæ sibi fidem dederunt de matrimonio contrahendo congressæ sint, sine pravia festivitate nuptiali. Nec tamen putes velim, quod sponsalibus antecessis concubitus post aliquod temporis intervallum sequutus esse debeat, sed perinde est, siquidem promissio matrimonii & concubitus uno actu concurrant, ut, si foemina intuitu matrimonii ad concubitum allecta sit, quum nihil impediatur,

Quo modo
matrimonium
ante copulam
sacerdotalem
perficitur.

pediat, quo minus uno actu de matrimonio contrahendo agi ipsumque matrimonium contrahi possit. Quodsi vero primo puella sine spe matrimonii ad concubitum inducta, postea stuprator cum illa sponsalia celebret; concubitus antegressus non efficere potest, quo jam verum vinculum conjugale adfit, sed adhuc traditione opus est, quæ rationem alicujus appropriationis habere possit, qualis sane tempore patratu stupri nondum adfuit, quum tum nullus adhuc consensus conjugalis adesset. Per concubitum hoc loco intelligimus commixtionem membrorum genitalium in personis desponsatis, tanquam individuis diversi sexus; pariter atque matrimonium inde resultans nobis verum atque perfectum audit, etsi ob omittas solennitates externas legum civilium non sit legitimum, vel saltem non solenne. Quæ omnia præmittenda fuerunt tanquam fundamentum futuræ tractationis ex quo varias conclusiones deducendas esse prævidimus. Equidem nobis propositum erat, de Concubitu matrimonii perfectione in genere differere, subinde demonstrato, quomodo concubitus matrimonium non solum ante, sed aliquando etiam post benedictionem sacerdotalem perficiat. Verum cum quoad prius membrum tractatio nimis sese extenderet, consilium mutandum fuit, ita, ut jam de concubitu matrimonii perfectione ante copulam sacerdotalem tantum disputaremus, reliquam tractationem alii labori referatur. Faxit Deus feliciter!

§. XIV.

Quum finis primarius matrimonii in sobolis procreatione consistat, ita, ut hoc tanquam parte essentiali deficiente, non possit non ipsum matrimonium deficere, sequitur, quod personæ, quæ a natura ad generandum inhabiles sunt, non tantum jure a matrimonio ineundo arceantur,

Personæ ad generandum inhabiles nullum contrahant matrimonium.

sed

C

sed etiam si de facto congressa, imo per sacerdotem copulata, tamen nullus vir, nulla uxor, nullum matrimonium intelligantur. Atque huc non solum ob vitium corporis eunuchos, castratos, aliosque qui inhabilitate quadam naturali generandi non curanda laborant, verum etiam ob aetatem nimis teneram impuberes *pr. J. d. Nupt. c. 3. d. despons. impub.* referri videas. Imo cum Reipublica quoque interfit, ne nimis festinato & ante aetatem, quae cum sufficienti prudentia res familiares gerendi conjuncta est, a subditis matrimonia contrahantur, masculum quippe ad quem potissimum cura rei familiaris spectat, non facile ante annos ista prudentia conjunctos ad matrimonium ineundum admitti solere in rebus publicis bene constitutis deprehendes. Nihilominus si talis persona de facto uxorem duxerit, quod tum verum matrimonium, ob facultatem generandi quae adest, subsit, nemo in dubium vocabit. Sed idem quoque de nuptiis impuberum statuendum foret, siquidem in his malitia aetatem supplere atque secundus congressus factus videatur, quippe concubitus qui cum effectu intervenit, firmum potestatis generandi adeoque veri, quod inter istas personas contractum est, matrimonii perhibet argumentum, ut nullum amplius naturale impedimentum adsit, quod matrimonii istius semel perfecti consummationem per hierologiam dissuadere possit. *c. 9. X. d. despons. impub.* Quamvis, si fatendum quod res est, matrimonium ita nunquam ab impuberibus, ut hoc nomine secundum Jus Civile veniant, sed natura sua puberibus contractum videatur *c. 3. & 6. X. de desponsat. impub.*

§. XV.

Pari ratione connubia senum non prius permittenda vel pro perfectis habenda videntur, quam si foecundi concubitus

veluti impuberes

nisi malitia aetatem suppleat.

Senes validum contrahunt matrimonium.

cubitus testimonium adfit. Verum tamen cum ad substantiam matrimonii non præcise actualis generandi facultas requiratur, sed sufficiat, si intentio generandi in contrahentibus adfit, eademque adesse possit, quod toties contingit, quoties potestas generandi adhuc sperari potest: necesse est, fore, ut senes iniquissime a matrimonio arceantur, quia ipsis spes omnis finem matrimonii obtinendi adempta non est, licet quoque rarius exoptatum sortiatur eventum, quippe non sequitur, quod illud quod raro contingit sperare non liceat, & sufficit, quod sobolis procreatio in senibus nequidem ad casus maxime præternaturales referenda veniat. Dumque Medici in certo termino quo sobolis procreatio cessare debeat, varii sunt ac incerti, merito JCi habilitatem generandi tamdiu præsumunt, donec liquido contrarium doceatur. Idque sine distinctione an Senex cum juvencula an vetula cum juvene congregiatur, cum pariter quoad vetulas plura passim profert exempla, quod liberos procreaverint. Unde licet apud Romanos lege Papia Popæa quondam cautum sit, ne sexagenarius quinquagenariam duceret: tamen istam legem sustulit JUSTINIANUS l. 27. C. de Nupt. Adeoque hodie adhuc ista matrimonia passim permixta, sæpe tamen dissuadenda esse, Mores Germaniæ & tristis experientia testantur.

§. XVI.

Diversa ratio est personarum quæ conjungi lege vetantur, si modo distinguas inter nuptias Jure divino & humano prohibitas. Conjugia jure divino prohibita veluti ob consanguinitatem vel affinitatem, sicuti nulla humanæ potestatis dispensatione licita fieri possunt, sed contra legis prohibitionem de facto inita perpetuo vitio laborant: ita nec per concubitum convalidari possunt, cum & hic continuo

Quid sentiantur sit de congressus personarum, quæ conjungi lege vetantur.

*Coniugia iure
divino probi-
bita non con-
validantur
per concubi-
tum,*

tinuo vitio laboret. Neque hic admittere possum distinctionem inter gradus expresse in Sacra Scriptura prohibitos, & eos qui, saltim tacite vel implicite prohibiti videntur. Nam licet quoad hos, alii propterea, quod nihilominus in dubio sit an quoque ad eos prohibitio divina applicanda sit, & non minus peccatum committat, qui matrimonium quod forte subsistere potuisset dirimit, tutius ex duobus malis minimum eligendum & matrimonium tale semel contractum sustinendum putent: tamen nullum eiusmodi dubium admitto, sed gradus isti, quos spiritus sanctus expresse recensere omisit, v. g. *an quis avunculi sui relictam viduam, vel defunctæ uxoris sororis filiam in uxorem ducere possit*, item; *an vidua possit nubere defuncti mariti sororis filio*, sub ista prohibitione, quod quis patrui sui viduam ducere nequeat, vid. *Levit. XVIII, 14. & Cap. XX, 20.* vel inclusi, vel eo ipso quo non adducti, tacite exclusi sint necesse est. Sententia ista, quod huiusmodi gradus sub gradu expresse prohibito comprehendantur, solidissimo superstruitur fundamento, quo personæ non enarratæ eodem plane modo sibi affinitate sunt junctæ, quo personæ ibi adductæ, ut sic non obstat, quod a paritate graduum futile ducatur argumentum, ubi computatio graduum inventum Juris humani censetur, cum non de paritate graduum sed casuum identitate sermo sit. Cumque adeo dubium dissentientium facili negotio confutetur, non est, cur dubium superesse dicas. Sed etsi dubium tantum videatur, ut tuto solvi non possit, tamen putarem minus peccari, si tale matrimonium dirimatur, periculum transgressæ voluntatis divinæ unico hoc actu sustinendo, quam si permittamus, ut peccatum per abominandum conjugium in dies multiplicetur, adeoque continuatum transgressæ voluntatis divinæ periculum metuen-

tuendum sit. Aliter se res habet quoad conjugia jure humano prohibita. Illa enim si de facto contracta subsistere debent, quia matrimonium naturale semper superest, quod ab humana potestate quoad effectus naturales pro nullo declarari nequit, licet forte quoad effectus civiles, qui alias solenni matrimonio a lege concessi sunt, pro nullo habeatur. Quodsi itaque concubitu interveniente naturale contractum fuerit matrimonium, licet personæ in gradu jure humano prohibito sibi sint junctæ, quum tamen, ut a se invicem iterum discedant juberi non possint, nec vero ob honestatem publicam talis cohabitatio permitti velit, hinc evenit hodie, ut ad consummationem matrimonii per copulam sacerdotalem compellantur & saltim poena promerita, quod legis prohibitionem neglecta dispensationem a superiore non impetraverint, ab ipsis sumatur.

Secus quæ Jure humano prohibita sunt.

§. XVII.

Majori difficultate involuta est quaestio: an etiam liberi absque parentum consensu perfectum matrimonium concubitu interveniente contrahere possint? Jure Romano ad patriam potestatem respicitur, ita, ut illorum parentum in quorum potestate liberi existunt, consensus ad substantiam matrimonii ab ipsis contracti desideretur, eoque neglecto matrimonium de facto in initio pro nullo habeatur *pr. f. d. Nupt. l. 2. d. R. N. l. 2. 12. §. 20. C. d. Nupt. l. fin. C. d. repud.* Imo opus erat, ut consensus mox ab initio accederet. Unde si quoque ex post facto interponeretur, tamen hanc ratihabitionem non suffecisse ad convalidandum matrimonium ex tempore contractus, nec liberos ante natos retro legitimari communiter asserunt ob *pr. f. d. Nupt. junct. §. 12. eod.* Quam opinionem merito refutavit HUBERUS *ad Inst. h. t. n. 10. §. ad ff. d. Rit. Nupt. n. s.*

An liberi absque parentum consensu verum matrimonium inaneant?

Jure Civili?

cum ratihabicio ejus natura sit, ut ad principium cujusque actus retrorrahatur, *l. fin. C. ad S&T. Maced. l. 16. §. 1. d. pignor. l. 56. d. Judic. l. 1. §. 14. d. vi & vi armat. add. l. 3. §. 9. de donat. int. Vir. & Ux. junct. l. 25. C. eod.* Matris consensus cum hæc similem potestatem in liberos non haberet, non æque sub absoluta hac necessitate requirebatur, *l. 20. d. R. N. l. 8. C. de Nupt.* licet regulæ honestatis & officium pietatis matri perinde ac patri a liberis debitum utique postularent ipsius consensus pariter ac reliquorum adscendentium & propinquorum non negligere *l. 134. pr. d. V. O. l. 1. & 20. C. de Nupt.* Atque ob eandem causam nec patris consensus in nuptiis liberorum emancipatorum majori necessitate requisitus est. *pr. Id. Nupt. l. 25. d. R. N.* nisi quod filias minores concernebat, quippe quæ sine patris consensu, etsi vel maxime ad secunda vota transirent, nuptias inire non poterant, *l. 18. C. de Nupt.*

Jure Canonico distinctio inter parentes & liberos, utrum hi sint in potestate an emancipati, an filii an filia, sublata, atque ob reverentiam parentibus debitam, ipsorum consensus in nuptiis liberorum indistincte requisitus est, *vid. can. aliter 1. & can. nostrates 3. C. 30. qu. 5. can. non omnis 12. C. 32. qu. 2.* Verum an etiam tantæ necessitatis sit, ut matrimonium sine eo contractum nullitatis vitio laboret, arduæ disputationis res est. Sane affirmantium sententiæ non parum patrocinari videtur *c. aliter. C. 30. qu. 5.* ubi sequentia habentur: *Aliter legitimum non sit conjugium nisi ab his, qui super ipsam feminam dominationem habere videntur, & a quibus custoditur, uxor petatur, & a parentibus & propinquoibus sponsetur & legibus doctetur & suo tempore sacerdotaliter, & c. & c. solenniter accipiatur.* Et paulo post: *ita peracta legitima scitote esse connubia, aliter vero presumta, non conjugia, sed adulteria, vel contubernia, vel supra aut fornicationes*

Jure Canonico?

cationes potius, quam legitima conjugia esse non dubitate. Sicuti vero ex ipsis requisitis legitimi conjugii hic enumeratis mox apparet, quod quidem certus modus in matrimonio ineundo commendari, neutiquam tamen talis forma, ut, si unum alterumve requisitum non observatum fuerit, mox omnis veri conjugii conceptus cessare debeat, præscribi voluerit; cum alioquin sequeretur, quod etiam ommissio consensus propinquorum, vel dotationis matrimonium nullum redderent, ita non sequitur, quod matrimonium illegitimum propterea, quod adulterio, stupro &c. comparatur, irritum dicendum sit. Imo dictus canon minus obstabit, quum Decretum Gratiani utpote privata auctoritate collectum vim legis non habeat, prout hoc latius declaravit Dn. ZIEGLER in *Dissert. d. orig. & increm. Juris Canonici* §. 42. & 47. ut taceam, quod SELDENUS *uxor. Hebr. lib. 2. c. 28.* probabiliter asserat, Evaristi Papæ epistolam, ex qua canon iste desumptus est, fuisse suppositiciam. Verius ergo, quod Jure Canonico consensus parentum non sit de substantia matrimonii liberorum, quod satis probatur ex *c. cum causa 6. X. d. raptor.* ubi adductum exemplum militis, qui mulierem rapuit, sed ante, quam cum ipsa concumberet eandem sibi desponsaverat, validumque declaratur matrimonium licet parentes reclamarent. Nihilque in contrarium operari potest, quod ibi de casu singulari agatur, quo puella volens abducta & vitiata fuit. Quæ enim ratio in hoc casu singulari subsuit, cur conjugium raptoris cum rapta pro consummato haberetur, nec uxori a marito recedere, nec parentibus hoc conjugium retractare liceret, eadem ratio in genere obtinere debet, cur matrimonium absque parentum consensu ininitum subsistere debeat. Hæc juris canonici dispositio

fitio non quidem ob id tantopere eruenda videri poterat, quasi quæstio subinde decisa esset, cum Jus Canonicum generaliter in causis matrimonialibus receptum esse, atque Juri Civili præferri communiter asserant. Nam cum superius deductum sit, quod in his causis sublimius Jus, scilicet divinum quærendum sit, videndum, an Jus naturæ vel divinum positivum cum Jure Canonico conveniant, an vero diversam Juris applicationem desiderent. Equidem Jure Naturæ liberi parentibus suis non solum durante educatione obsequium, sed etiam eadem finita reverentiam debent, quare obligantur ad consensum ipsorum in negotio tam arduo requirendum, atque hoc non factum contra officium peccant. Sed, etsi hoc naturalis ratio svadeat *pr. f. d. Nupt.* non tamen ratio naturalis æque svadet, si liberi citra parentum voluntatem societatem conjugalem inierint, quod tum hujusmodi conjugium ipso jure nullum sit. Sive enim liberi adhuc in domo patris versentur sive non, sive sint filii sive filia, cum tamen parentum potestas in liberos tanta non sit, ut prohibere possint, ne hi ab ipsis se separent atque peculiarem incant societatem, multo minus societas ipsis inconsultis inita nulla esse poterit. Quod si vero liberi in domo parentum manere cogantur, forte quod victu paterno ulterius indigeant, nec illum sibi ipsi quærere possint, verius est, quod pater nuptias filii sui se invito celebratas per indirectum irritare possit, si personæ adductæ & proli suscipiendæ alimenta præstare nolit. Nam cum hoc ipsi utique liberum esse debeat, non potest non hoc factum usus conjugii tolli, cum ad hoc non solum facultas generandi, sed & prolem susceptam educandi & in genere familiam alendi desideretur. Jus divinum positivum cum Jure naturæ per omnia convenit. Neque enim ullus textus adduci poterit, ex quo probari possit, quod

Jure Naturæ?

Et Divino?

quod Summum Numen nuptias liberorum aliter ratas esse non voluerit, quam si consensus parentum adhibitus fuit, ut ut plura exempla doceant, usitatum fuisse, ut patrum consensus adhiberetur. Imo, quod liberorum nuptiæ dissentientibus parentibus iniri potuerint, probat exemplum Esavi, qui uxores parentibus suis invitis duxit, & per eas hos gravi dolore affecit, nectamen ista matrimonia vel parentes ipsius vel Deus ipse irrita pronunciarunt, *Gen. XXVI, v. ult. & pen. junct. Gen. XXVIII, 8. & 9.* Hisce suppositis concludimus, quod, cum sponsalia per insequentem concubitus in matrimonium quodammodo transeant, matrimonium tale ob solum consensus paterni defectum facile retractari non debeat. Cui non obstat, quod gravissime a dissentientibus urgetur, quod sic lata porta delictis aperiretur, & in arbitrio ejusmodi sponsalia illicita contrahentium esset, consensum parentum etiam ex urgentissimis rationibus denegatum per concubitus extorquere, adeoque parentum jus temere eludere, imo absurdum esse eum qui peccavit, ad eam rem in qua peccavit confirmandam novo peccato adjuvari. *l. 2. pr. d. priv. del. l. 134. §. 1. d. R. J. l. 5. pr. C. de Leg.* Non enim necesse est ut subinde delictis porta aperiatur, ubi neglectus consensus paterni propterea, quod ipsum matrimonium toleratur, impunitus non est, sed tales liberi alia gravi pœna coercerentur. Et licet consensum paternum ita eludere possint, tamen, cum hoc factum non sit extra pœnam, Superiori & Judici ob id nihil imputari potest, qui officio suo satisfacit si delicta non sinat esse impunita, nec tamen subinde prohibere potest ne delicta committantur. Denique cum ipsum conjugium peccatum non sit, sed saltim ommissio consensus paterni, nec dici potest, si hæc promerita pœna coerceretur, quod liberi ad istam

Sponsalia concubitu firmata subsistunt absque parentum consensu.

D

rem

rem in qua peccarunt confirmandam novo peccato adjuventur.

§. XVIII.

Sponsalia clandestina moribus nostris nulla sunt.

Si mores Germania potissimum vero nostræ Saxonie consulas, ibi distinctio inter sponsalia publica & clandestina eo usque recepta est, ut illa solum obligent, his vero omnis validitas denegetur. Nam si vel maxime sponsalia clandestina pars refractaria confiteatur, si tamen exceptionem clandestinitatis opponat, illa pro nullis declarantur, nec partes ad matrimonium ineundum cogi debent. *vid. Ordin. Eccl. El. Saxon. Tit. von Ehe-Sachen, rubr. von Ehe-Gelöbnißen, §. wenn aber x. x. aliasque ordinationes ecclesiasticas a BRUCKNER. cap. 2. §. 3. allegatas. adde Constitutionem renovatam Regis Porus. & Elect. Brandenburg. von Verlöbnißen und Ehe-Sachen. §. 11.* Qua ratione diversum quid a dispositione Juris Canonici statuitur, cum et si hoc jure distinctio inter sponsalia publica & clandestina non minus cognita sit, tamen clandestina sponsalia æque obligent, si modo probari possint. *c. 1. X. de desponsat. clandest.* Accipiuntur vero sponsalia clandestina duplici sensu, prout vel a personis parentibus orbatis contrahuntur, nec saltem duorum testium præsentia adhibita est, vel contrahuntur a personis quarum alterutra saltem unicum habet parentem, nec tamen hujus consensum requisivit, etiam si alii testes non defecerint; cum tali casu præter consensum parentis ne quidem alii testes requirantur. Quum ergo liberi invidis parentibus sponsalia contraxerunt, licet ad hæc postmodum concubitus accesserit, tamen, cum ad rem a legibus Saxonieis reprobata in eo ipso jure nullam accesserit, omnino quoque vi & effectu illa sponsalia apud nos destituta, nec adeo unquam matrimonium sine consensu parentum subsistere posse

posse videntur. Verum tamen cum hujusmodi sponsalia non etiam ipso jure divino nulla sint, sed potius ob concubitum qui accessit, in verum degeneraverint matrimonium, jam non amplius de sponsalibus clandestinis, sed de matrimonio clandestino sermo fit, necesse est, ad quod adeo dictæ constitutiones ecclesiasticæ & pœna nullitatis in iis contenta applicari nequeunt. Imo, cum pii legislatores de tali conjugio nihil amplius disponant, quam quod liberis immorigeris pœnam carceris vel alias pœnas graviores dicitent, nec non parentibus libertatem dent, eosdem dote vel aliis debitis privandi, vel quoque in totum vel pro parte exheredandi, *vid. Ord. Matrim. El. Sax. Tit. von Ehe-Geldbrißen, §. und da sie. CARPZ. Jur. prud. Consist. L. 2. tit. 3. def. 61.* hoc ipso patet, quod tale matrimonium non sub lege nullitatis, sed tantum lege pœnæ prohibitum sit. Conf. Ill. THOMASIVS in *Diss. de validitate conjug. invit. parent. contr. & per benedict. Sacerd. depos. consummat. olim. Lips. 1689. habit. & jam in forma tractatus recusa Hal. & Lips. 1722.* ubi diversa de hoc argumento collecta invenies præjudicia. Ortum inde traxit commune Doctorum axioma, quod concubitus ex sponsalibus clandestinis faciat publica, qui subinde in eo conveniunt, quod exceptio clandestinitatis amplius allegari non possit, sed partes cogendæ sint ad matrimonium per benedictionem sacerdotalem consummandum, quamvis in eo adhuc graviter errent, quod sic tantum sponsalitiæ obligationem etsi efficacem agnoscant, cum tamen inter concumbentes jam adsit verum vinculum conjugale, non nisi juribus solenni matrimonio alioquin concessis ante benedictionem sacerdotalem destitutum.

Quod secus si concubitus accessit.

§. XIX.

Non ergo mireris usum fori, quo distingui solet inter

Notatur usus fori, quo di-

*tingitur in-
ter vitiatorem
& vitiatam.*

vitiatorem & vitiatam. Huic quidem favore imbecillitatis
sexus muliebris, & quia spe matrimonii ad concubitus al-
lecta videtur validam actionem subinde concedunt adver-
sus vitiatorem ad matrimonium per hierologiam consum-
mandum, licet parentes ipsius dissenserint, non item illi; sed
siquidem parentes vitiatae dissentiant, nec eam vitiatori in
matrimonium collocare velint, illos cogi non posse, nec spon-
salia clandestina concubitu firmata hoc casu effectum habe-
re sentiunt STRUV. *Jpr. Rom. Germ. Lib. I. Tit. VI. §. 4.*
Dn. WERNHER. *P. II. Obs. 421. & P. III. Obs. 22.* Addita
diversitatis ratione, quod parentes vitiatae per hoc nemini
faciant injuriam, si opprobrium filiae quod ad ipsius fami-
liae pudorem peringit ferre velint. Quum vero haec ratio
cesset si favor tertii concurrat, veluti si partus ex tali ample-
xu extet, cujus interest matrimonium subsequi ut inde le-
gitimetur, cum hujus favori renunciari non possit, opus ha-
bet, ut concedant vitiatori actionem ad vitiatam sibi in
matrimonium collocandam. Ill. de BERGER *Oecon. Jur. Lib. I.*
Tit. III. §. 4. Sed cur non aequae parentes vitiatae cogi pos-
sunt ad consummationem matrimonii vitiatori permitten-
dam, si vitiata matrimonium appetat, cum etiam hic de fa-
vore vitiatae agatur, cui, ut parentes ipsius aequae renunciare
non possint, justum est? Equis non videt, quod praetensa
aequitas praedictae distinctionis lubrico isto innitatur funda-
mento, quo sponsalia clandestina concubitu firmata in ter-
minis sponsaliorum persistere sibi persuadent. Cujus hypo-
theses imbecillitate demonstrata, oppido patet, quod haec
distinctio eo minus procedat, quo minus fundamentum il-
lius ex legibus ecclesiasticis docetur. Quod etsi doceri pos-
sit adeoque actio in foro externo denegetur, cum tamen
vinculum naturale conjugii salvum & integrum superfit, af-
ferere

ferere non dubito, quod tales personæ in foro conscientia sibi maneat obligatæ & nemo earum cum alia personâ matrimonium iuste inire possit. Nec quicquam præfidii capit sententia illa, quod pater sponsalia filiæ etsi stuprum accesserit revocare possit, ex *Exod. XXII, 16. 17.* ubi ipse Deus patris arbitrio relinquit, humiliatam virginem stupratori in matrimonium collocare vel hujus loco aliam accipere satisfactionem. Non enim hic de sponsalibus quæ præcesserunt in sequenti concubitu firmatis, adeoque de vero quod jam contractum matrimonio, sed de simplici stupro ubi consensus conjugalis nondum intervenit sermo est. Itaque hic matrimonium adhuc contrahendum supponitur. At illud nunquam in dubium vocavimus, quod auctoritas parentum impedire possit, quominus liberi citra eorum voluntatem matrimonium contrahere possint. Quod vero etiam parentibus integrum sit, matrimonium semel contractum ex capite contemti consensus paterni dirimere, neque ex allegatis textibus nec unquam ex sacris bibliis probabitur. Quicquid sit, in Saxonia Electorali provocant ad Rescriptum de anno 1684. quod integrum adducit Ill. de BERGER. in *El. Discept. Forens. P. II. p. 1861. seqq.* ubi provisum, si pater præsens declaret, suspectam filii conversationem cum fœmina sibi displicere, eamque moneat, quod sponsalia clandestina nullum per copulam carnalem robur acciperent. Cum vero hoc Rescriptum saltim a Consistorio supremo quod Dresdæ est emanarit, nec constet quod legis auctoritatem acceperit, nescio, an illud Collegia Juridica in pronuntiando præcisè generaliter sequi teneantur.

explicatur
Exod. XXII,
16. 17.

§. XX.

Ex dict. *Exod. XXII, 16.* & *Deut. XXII, 28. 29.* ap. *Lex de supra-*
D 3 *ta præcisè in*

*matrimonium
ducenda.*

*commode tolli
potuit.*

*Hinc stupra-
tor hodie stu-
pram vel
ducere vel
dotare tene-
tur.*

paret quoque, quod is qui feminam honestam stupro viola-
vit cogi possit, ut stupratam sine omni exceptione ducat,
unde idem hodiernum obtinere debere, atque admodum pe-
riculosum esse in hac matrimoniali quaestione, de quibus
spiritus sanctus omne arbitrium humanum excludere voluit,
ab expresso Dei verbo recedere, asserunt alii. *vid. DN. BO-*
DINI Diss. d. Concub. anticipat. tb. 4. Sed cogitandum erat,
quod hæc lex non esset positiva universalis universo hu-
mano generi sed tantum populo Judaico lata, adeoque
sublata Republica Judaica vel ipsa commode tolli potue-
rit. Nec enim hic de ipso matrimonio tanquam instituto
divino omnes homines concernente quid dispositum, sed
saltem ob interesse Reipublicæ Judaicæ singulariter statutum
est, quomodo Judæi ex facto imprægnationis ad feminam
vitiatam ducendam obligarentur. Ubi profecto non ma-
trimonialis sed forensis quaestio decisa videbitur. Hinc non
injuste stupratori hodie, præsertim moribus Saxonis, ele-
ctio conceditur, an stupratam ducere an vero eandem do-
tare velit. Quæ alternativa obligatio ita quidem compa-
rata est, ut stuprator principaliter obligetur ad stupratam
ducendam, in hujus locum vero ex consuetudine totius
Europæ, uti dicit *Ill. de BERGER in El. Matrim. §. 8.* surro-
gata sit facultas dotandi, ita, ut per dotationem stuprator
se se liberare possit a necessitate stupratam ducendi. Ex
quo consequitur, quod si obligatio principalis matrimonium
contrahendi cesset, obligatio subordinata quoque scilicet
necessitas dotandi cessare debeat. Hinc maritus qui fe-
minam stupravit, cum ipsam ducere non possit, nec illam
dotare tenetur. Idque non immerito, quia femina talem,
de quo sibi spem nuptiarum promittere non poterat, admic-
tens, non potest videri hoc fecisse intuitu speratarum nu-
ptiarum,

ptiarum, sed animo libidinem extinguendi. Unde nec ad futuram dotationem respexisse videri potest, partim, quia sic ipsi nulla injuria illata cujus compensanda gratia aliquam satisfactionem prætere possent, ubi potius finem quem intendebat pura libidinis extinctionem consecuta est, partim, quia nosse debebat quod dotatio non sit premium libidinis, sed compensatio injuriæ quæ inferitur stupratæ, quo ipso stuprator eam in matrimonium quod ipsa sperare poterat ducere recusat, quo ita aliam honestam nubendi consequatur occasionem. Quæ ratio cum cesset, ubi stuprator post stuprum commissum suo facto efficit quo minus stupratam amplius ducere valeat, veluti aliam uxorem ducendo, hinc tali casu aliud stupratæ remedium non superest, quam ut pure ad dotationem consequendam agat. Interim quia dotatio non præcise propter delibatam virginatatem sed ob denegatum conjugium præstanda est, inde scemina quæ jam antea ab alio vitata est, cum non minus posteriorem intuitu speratarum nuptiarum admisisse videri debeat, non minus contra hunc, ut ipsam aut ducat aut dotet, agere possit necesse est, quippe ob quam causam etiam viduæ hanc actionem concedunt. Atque ita in terminis judicatum refert DN. WERNHER. P. VII. *Obf.* 135.

§. XXI.

Ad personas lege conjungi prohibitas referuntur quæque adulter & adultera. Jure Civili matrimonium inter has personas simpliciter prohibitum fuit, in tantum, ut, si de facto contractum fuerit, illud ipso jure nullum esset omnibusque legitimi matrimonii effectibus destitueretur, l. 27. C. ad L. Jul. d. adult. Nov. 134. c. 12. Jus Canonicum diversum statuit, nec matrimonium tale simpliciter improbat, sed illud prohibet tantum, si adulterium cum futuri matrimo-

Prohibitio matrimonii inter adulteram & adulteram Jure Civili absoluta

Jure Canonico limitata est.

nii promissione, vel infidiis vitæ priori conjugii structis conjunctum fuerit, c. 3. § 6. X. de eo qui duxit in matrim. quodque hanc dispositionem in praxi sequamur, Doctores passim testantur. vid. BRUNNEM. *Jur. Eccles. Lib. II. c. 16. §. 16.* CARPZ. P. 2. *Jprud. Eccles. d. 14. § 15.* Nihil habeo quod hic circa dispositionem Juris Canonici moneam. Ubi enim durante priori matrimonio alia persona sub spe matrimonii ad concubitum inducta est, persona adhuc conjugata cum illa in matrimonium transire nequit, cum non sit subiectum habile quod alteri fidem conjugalem promittere possit. Adeoque talis actus non novum vinculum conjugale superinducere potest, cum bigamia prohibita sit, sed ut adulterium poena promerita recte coercetur, quorum spectat casus a Dn. STRYCKIO ad BRUNNEM. *Jus Eccl. d. l.* recensitus. Quod si vero casum huncce paulo aliter formes atque supponas, quod maritus ille, qui puellam M. E. O. venalem cerevisiam petentem in cella persuasionibus atque hoc usus argumento, notum puellæ esse uxorem suam jam morti vicinam, quod si ergo copulam carnalem admittere vellet se mortua uxore nullam aliam quam ipsam ducturum, eo adduxerat ut copiam sui faceret, postea, quam uxor ipsius defuncta erat, puellæ isti de novo matrimonium promiserit atque postmodum cum ipsa concubuerit, potius dicendum videtur, quod jam novum matrimonium naturale perfectum sit, ita, ut petitio sceminae hoc saltem efficere poterit, quo minus isti marito novum matrimonium cum alia persona concedendum videretur. Nam etsi adulterium peccatum omnino & poena dignum sit: tamen ulterius nullum morale impedimentum video, quo minus matrimonium adulteri post mortem prioris conjugis cum adultera de facto contractum subsistat, & si adulterium ante cum matri-

subsistit matrimonium adulteri cum adultera post mortem prioris conjugis de facto contractum.

matrimonii promissione conjunctum fuerit, cum hoc impedimentum saltim sit Juris Canonici. Ut taceam, quod tali casu quidem adulteram ducere Jure Canonico prohibeatur, nec tamen declaratur, quod matrimonium ab ipsis de facto contractum nullum esse debeat.

§. XXII.

Inde minus dubii habet, si uxor post commissum a marito adulterium, etsi sententia Judicis declaratoria nondum accesserit, cum alio sponsalia ineat accedente copula carnali, quod hic novum idemque perfectum conjugium adsit, benedictione sacerdotali consummandum, neque verò *d. c. 6. X. d. eo qui duxit in matrim.* locum sibi vindicet. Nam licet tali casu concubitus ante sententiam judicis declaratoriam exercitus gravius coerceri soleat, inde tamen validitati novi conjugii nihil decedit. Simulac maritus adulterium commisit, matrimonium quod inter ipsum & uxorem pendebat, ex hac causa dissolubile esse cœpit, nec adeo concubitus cum promissione matrimonii ab uxore postea cum alio exercitus nomen adulterii meretur, de quo tamen *d. c. 6.* tantum disponit. Præjudicium vid. apud Dn. WERNHER. *Obs. 451. P. VIII.* Nam si sententia judicis declaratoria postea accedat, sane hæc ad tempus adulterii a priori marito commissi retrorahitur, adeoque istud matrimonium ex eo tempore pro dissoluto declaratur. Cumque uxor post illud tempus in rei veritate non amplius uxoris nomine venierit, ipsa valide sponsalia cum alio contraxit, nec concubitus qui hæc confirmavit adulterio recte comparatur, sed verum matrimonium naturale efficit. Quamvis utique validitas hujus conjugii in pendenti sit, usque dum

Uxor post commissum a marito adulterium non expectata matrimonii dissolutione novum matrimonium valide contrahit.

quod declaratur.

dum sententia Judicis prius matrimonium pro dissoluto declarans accessit. Nam si quidem hæc deficiat, etiam conceptus veri conjugii interea contracti non potest non deficere, ut hoc potius adulterii notam subeat. Veluti, si uxor cum adultero post adulterium sibi cognitum ulterius concumbat, quo ipso matrimonium alias dissolutioni obnoxium proreintegrato habendum, eo ipso sponsalia ab uxore postmodum cum alio accedente concubitu inita, non possunt non adulterio cum promissione matrimonii conjuncto accenseri.

§. XXIII.

*Matrimoni-
um cum infi-
deli prohibe-
tur Jure Ci-
vili.*

Succedit aliud exemplum, scilicet matrimonium cum persona infideli contractum, quod ipsum nec sicco pede transeundum videtur. Etenim *ex l. 6. C. de Jud. & cælicol.* notum est, quod Christianus infidelem ducere prohibeatur. Quodque eodem jure hodiernum utamur, testis est Dn. STRYCK *in Us. Mod. Lib. XXIII. tit. II. §. 5.* sed bene monet Ill. de BERGER. *in Oeconom. Jur. Lib. I. Tit. III. §. 5.* quod tale matrimonium contrahendum impediatur quidem, sed contractum non dissolvatur, quodque mores hodierni a rigore prædictæ *l. 6.* non immerito recesserint, cum in primitiva ecclesia hujusmodi matrimonium toleratum sit. *1. Cor. VII. 12. seqq.* quod spes esset, a conjuge fideli infidelem conversum iri. *1. Petr. III. 1. 1. Cor. VII. 16.* Hinc, siquidem Christianus sceminae infideli matrimonium promiserit atque concubitus accesserit, merito graviori quidem poena hoc delictum coercetur, cum tamen verum matrimonium inter hæc personas jam adsit, consummatio ejus per copulam sacerdotalem non denegatur, siquidem persona infidelis christianam religionem assumat. Nam si hoc non fiat, scanda-

*Temperamen-
tum secundum
Jus moder-
num.*

scandali evitandi gratia ista personæ in nostris terris non tollerantur, multo minus permittetur, ut tale matrimonium per copulam sacerdotalem convalidetur, cum intuitu personæ infidelis hæc nonnisi abusus futurus sit. Minus adhuc improbantur conjugia cum personis religionis tolerata secundum mores nostros, cum ne quidem matrimonium cum tali persona contrahendum impediatur, si modo potestas concedatur liberos sine discrimine sexus in vera religione educandi. CARPZOV. *Jprud. Confist. Lib. II. d. 6. § 7.* licet Jure Civili pariter atque Canonico tale matrimonium non minus prohibitum fuerit, ubi hæretici extorres erant adeoque omnium jurium civilium incapaces. Quin istæ tres religiones, quæ in imperio nostro per Instrumentum pacis expresse adprobatae sunt, ita se habent, ut ne quidem imputationem hæreticæ pravitatis quoad effectus civiles admittant.

Conjugium cum heretico minus improbatum.

§. XXIV.

Alias quoque matrimonium inter raptorem & raptam gravissime prohibitum legitur in *l. un. C. d. Rapt. Virg.* Sed cum hoc Jure Canonico per *c. pen. & ult. X. de rapt.* tolleretur atque hanc dispositionem in praxi sequamur, tam de hac quam aliis prohibitionibus. v. g. quod matrimonium prohibitum fuerit inter magistratum & provincialem *l. 38. § 57. d. R. N.* inter tutorem & pupillam ante redditas ab illo rationes, *l. 59. 64. §. 1. l. 66. d. R. N.* cum ea persona, quam quis ex sacro fonte levavit, *l. 26. C. de Nupt. rot. tit. X. de Cognat. spirit.* plura addere eo facilius supersedeo, quo minus illæ hodie amplius attenduntur, & siquidem attendantur, dicta tamen ad hos & similes casus facile extendi poterunt. Hinc licet matrimonium inter raptorem & raptam

Prohibitio matrimonii inter raptorem & raptam Jure Canonico & moribus,

aliaque similes prohibitiones hodie non attenduntur.

nonnullis in locis adhuc hodie sub pœna nullitatis prohibitum videatur, nec dubitandum sit, quod tale statutum in pronuntiando sequendum foret, tamen vinculum conjugale ita non nisi quoad effectus civiles in foro dissolvitur, ut sic omnia ea, quæ supra de matrimonio invitis parentibus contracto in genere adduximus, hic repetenda veniant.

§. XXV.

Doctrina, quod sponsalia accedente concubitu in matrimonium transeant, in concursu sponsaliorum, ut & ubi de divortii & repudiis agitur, magnam præstat utilitatem.

Supposito, quod sponsalia concubitu accedente in matrimonium transeant, doctrina hæc in materia de concursu sponsaliorum, nec non divortii & repudiis insignem utilitatem præstat. Nam siquidem naturalem conceptum distinctionis inter sponsalia & matrimonium, quem superius suppeditavimus, repetas insimulque pensites, quod potissimum ex hoc principio causæ matrimoniales, Jure Canonico ubi diverticulum facit insuper habitò, decidendæ veniant, omnes difficultates, quas hac in parte Jus Canonicum distinctione sua inter sponsalia de præsentî & de futuro, vel potius scriptores qui illam sinistre interpretati sunt suscitaverunt, facili negotio superabis. Aliæ ordinationes ecclesiasticæ de sponsalibus disponentes servandæ sunt, quodsi vero non amplius de sponsalibus, sed vero matrimonio quæstio est, cavendum, ne illæ sinistre adplicentur. Nec enim quæstio de nullitate sponsaliorum cum quæstione de nullitate matrimonii unquam confundenda. Cavendum quoque, ne opineris, quod sponsalibus celebratis jam vinculum conjugale adit, ne ita differentia essentialis sponsalia & matrimonium naturaliter intercedens corruat, atque effectus inde dependens, quod sponsalia facilius dissolvi possint, matrimonium non æque, coincadat. Hæc enim cum non satis
distin-

distingverent Commentatores, aliter fieri non potuit, quam ut passim conclusiones minus convenientes enata sint. Nec inde mireris, quod sæpius confusa hujusmodi quæstiones decidendi ratio frequentetur, ubi solidum ac genuinum fundamentum non attendentes, mox literæ Juris Canonici nimis inhaerent, mox vero ob evidentem iniquitatem inde proveniente iterum ab illa recedunt, atque aliquid negant, quod tamen uno admissio vel ipsum quoque admittendum erat. Quos scopulos ergo non rectius evitabis, quam si abstrahendo penitus a Jure Canonico, vel potius incongruis hujus interpretationibus ac applicationibus a Doctoribus nostris institutis, simplicem & voluntati divinæ convenientem negotii matrimonialis naturam strictim sequaris.

§. XXVI.

Quodsi quis cum pluribus se desponsaverit adeoque *Sponsalia priora præferuntur posterioribus.* plura concurrant sponsalia, extra dubitationem positum est, quod posteriora prioribus cedere debeant, quia rationi admodum convenit, quodsi plures ad eandem rem concurrant, etsi eodem jure muniti sint, tamen potior jure sit, qui prior est tempore. *conf. l. 2. §. 10. l. ii. pr. l. 12. pr. qui pot. in pign. l. 2. l. 4. l. 12. §. 1. in fin. C. eod.* Et quia juramentum quidem in præjudicium jurantis, sed non æque in præjudicium tertii valere potest. *c. 28. X. d. jur. jur. c. non est obligatorium. 58. d. Reg. Jur. in 6. nec adeo hujus Jus præ illo, quod ei cui juratum est acquiri voluit, infirmius reddere, licet hæc sint jurata,* lubens fateor, quod sponsalia priora posterioribus licet juratis anteferenda sint, cum nec is qui juravit, ubi facti tertii juramentum servare impeditur, perjurii metum sentire debeat. Merito tamen improbo doctrinam qua sponsalia

*quod secus, si
ad hęc concu-
bitus accessit.*

falia priora posterioribus præferri iubentur, est adhuc concubitus accesserit, ex c. 31. X. de sponsal. ibi: *etiamsi sit carnalis copula subsequuta. c. 3. X. de sponsa. duor.* minus recte delibatam, dum potius secundum mentem Juris Canonici per sponsalia de præsentem verum matrimonium indicatur, unde doctrina Juris Canonici de sponsalibus de præsentem, ad sponsalia proprie sic dicta & quo sensu nobis veniunt, præpostere applicatur. Quis enim hic non videt, quod illa de cetero falso principio, quo scilicet sponsalibus nostris vinculum conjugale tribuitur, innitatur, quodque vinculum illud per subsequens aliquod matrimonium rumpi non possit. Unde evenit, quod magni nominis Juri prioribus sponsalibus tantum jus tribuant, quod ipsam personam desponsatam afficiat, quo minus hæc postea alii fidem de matrimonio dare, nec verum matrimonium contrahere possit, verum, quod talis conjunctio pro stupro imo adulterio habenda sit. Quo supposito opus habent, ut nec consummationem matrimonii per copulam sacerdotalem in præjudicium sponsaliorum prius legitime contractorem validam pronuncient, cum si traditio vera quæ sit per concubitus illud operari non possit, quod sponsalia posteriora prioribus præferantur, multo minus traditio ficta qualis est copula sacerdotalis illum effectum producere queat. Nec diffiteor, quod hæc in re acriori judicio utantur præ illis, qui quidem concedunt, quod sponsalia posteriora concubitu firmata prioribus cedere debeant, contendunt tamen, si ad posteriora copula sacerdotalis accesserit, quod tum priora postponantur. Imo vero, sive ad posteriora benedictio sacerdotalis sive tantum concubitus accesserit, verum semper atque perfectum sunt matrimonium, cujus vinculum cum in-

dissol-

dissolubile sit, ubi contrahentes per concubitum fiunt una
 caro adeoque insolubiliter conjuncti sunt, *Matth. XIX, 6.*
1 Corinth. VII. tanquam fortius, minus forti, scilicet obliga-
 tioni ad tale vinculum contrahendum quæ tantum in spon-
 salibus occurrit, preferendum erit. Neque est quod dicas,
 quod sponsalibus contractis postea aliud matrimonium, cui
 verum vinculum conjugale insit, supervenire nequeat. Nam
 hoc dato sequeretur, quod per sponsalia persona despon-
 sata in alterius potestatem ac proprietatem eo usque veni-
 ret, ut sic de persona sua amplius disponere non posset; qua
 ratione sponsalia & ipsum conjugium graviter confundun-
 tur. Et si quoque urgeas, quod saltem eatenus jus in per-
 sona desponsata alteri acquiratur ne hæc ad alia vota tran-
 sfire possit, concessio, quod demum jus in corpore alterius
 ad usum conjugalem nuptiis secutis acquiratur: tamen de-
 sideratur probatio, quod ea sit sponsaliorum natura. Sicuti
 enim qualibet conventio non aliter comparata est, quam ut
 persona exinde obligata fidem promissi servet, nec tamen
 obligatio exinde resultans personam obligatam, donec se ab
 obligatione liberavit, alteri subjectam ne dicam propriam
 reddit: ita nec aliam obligationis sponsalitiæ naturam admit-
 tere possum, donec probetur contrarium. Nec vero ea est
 conventionis natura, ut actus contra hanc a persona obli-
 gata susceptus regulariter irritetur. Adeoque licet conce-
 dam, quod homo secundum jus divinum regulariter obli-
 gatus sit ad fidem in sponsalibus datam servandam, nec ab iis
 pro lubitu recedere possit, non tamen sequitur, quod actus
 contrarius & si quis contra fidem priori sponsæ datam cum
 alia matrimonium contrahit, nullitatis vitio laboret, sed ta-
 lis fidem sponsaliorum violans peccat tantum, pœna di-
 gnus,

con-
 car-
 e de-
 i per
 un-
 , ad
 præ-
 a de-
 ncu-
 illud
 offit.
 siali-
 aram
 onio
 rum,
 enda
 nem
 pon-
 nun-
 illud
 præ-
 a fa-
 teor,
 dem
 nata
 erio-
 spo-
 rdo-
 r at-
 n in-
 sso-

gnus, & obligatus manet ad satisfactionem personæ lætæ alio modo præstandam. Multo minus tale matrimonium stupro vel plane adulterio comparatur. Nam coeunt personæ ab alio vinculo conjugali solutæ & quidem animo societatem conjugalem ineundi. Cui non obest, quod *Deut. XXII, 23. & 24.* sponsa uxori comparetur atque in illam adulterium committi intelligatur. Nam ibi non de tali casu, quo fidei sponsalitiæ alii datæ penitus renuntiat, atque cum alio sponsalia accedente concubitu celebrantur, sed de stupro atque sic de violatione fidei, quæ erga sponsum destinatione conjugalis manere debet, sermo est, ubi sane perinde est, an in antecessum thorus conjugalis futurus violetur atque sic incertitudo sobolis futuræ oriatur, an vero hoc pendente matrimonio fiat.

*Explicatur
Deut. XXII,
23. & 24.*

§. XXVII.

*Contrarium
minus recte
asseritur de
Jure Saxoni-
co.*

Omniū maxime miratus sum, quod DN. STRYCK in *Tract. de Diss. Sponsal. Sect. IV. Cap. II. §. 4.* asserat, quod de Jure Saxonico minus dubium sit, sponsalia priora posterioribus concubitu confirmatis præferri, eumque in finem ad *Ord. Eccles. tit. von Ehe-Sachen, punct. von Ehe-Gelöbniß, §. würde sich aber, 1c.* nec non ad *Ord. matrim. d. Anno 1624. punct. 1. §. würde sich aber, junct. §. Es soll aber, 1c.* provocet. Sicuti enim verba horum textuum haud integra refert, ita mentem plane alienam piis Legislatoribus affingit. Verba *dict. Ordin. Eccles.* quæ nec in Sylaba mutata repetuntur in *dict. Ordin. Matrimonial.* ita se habent: *Würde sich die Person, so sich mehr denn eines verbindlich verlobet, mit der letzten verlobten Person fleischlich einlassen, so soll dieselbe an den Pranger gestellet, und des Landes ewig verwiesen, und die*

die andere, woserne sie sich wissentlich des ersten Verlöbniß, mit dem verbrechenden Theile dergestalt in Ehe-Gelübd und fleischliche Unzucht eingelassen, mit gleicher Straffe des Prangers und der ewigen Verlobten unschuldigen Person nichts desto minder frey stehen, ob sie sich mit dem Verbrecher versühnen will, und auf dem Fall soll das verbrechende Theil, so wohl auch die andere verlobte Person, so sich wissentlich der ersten Verlöbniß fleischlich eingelassen, ehrlos und anrücklich seyn, und mit Gefängniß oder sonsten willkürlich gestrafft werden. Sed quis ex hoc contextu divinabit, quod sponsalia priora præferri, posteriora pro nullis haberi atque personæ semel tam arcte conjunctæ dirimi debeant. Neque vero verba: *Ob sie sich mit dem Verbrecher versühnen will* &c. aliud evincunt, quam, si pars innocens juri suo renuntiet atque injuriam illatam remittat, quod hoc ad mitigationem pœnæ partium nocentium tendere debeat. Nam quod iste casus, quo pars innocens nocentem in matrimonium accipit, hoc loco non supponatur, manifesto indicio est, quod hoc non obstante pars nocens pœna infamiae plecti debeat; qua ratione parti innocenti sane minus prospectum foret, ad quam saltim per indirectum non posset non ejusdem pœnæ sensus pertingere.

*Explicatur
Ordin. eccles.
& matrimon.
de an. 1624.*

§. XXVIII.

is in locis, ubi sponsalia clandestina penitus impro-
bata atque ipso jure nulla sunt, veluti in nostris terris, du-
bium non est, quod sponsalia publica etsi posteriora sint
tantum obligent adeoque hæc illis præferantur. At quod
idem

*Quum sponsa-
lia clandesti-
na invalida
sint, publica
tantum atten-
duntur, sive*

F

sint priora sive posteriora. Non idem de Jure Canonico recte asseritur.

Sponsalia clandestina concubitu firmata præferenda sunt sponsalibus publicis nisi prioribus.

Quando concubitus ad utraque sponsalia accessit, præferentia ex concubitus prioritate dijudicanda est.

Concubitus ad sponsalia imperfecta accedens eadem facit degenerare in matrimonium.

idem ex Jure Canonico doceri possit, non video. Clandestina desponsationes hoc Jure non simpliciter sunt reprobata, sed valent, si modo probari possint, *c. 1. §. 2. X. d. clandest. desponsat.* Sicuti ergo hoc Jure doceri nequit, quod sponsalia publica fortius ligent, quam clandestina probata vel confessata: ita nec solida adduci potest ratio, cur hæc si priora sint, tamen publicis posterioribus postponi debeant. Quodsi ad clandestina sponsalia concubitus accessit, non amplius de sponsalibus sive publicis sive clandestinis sed vero matrimonio quaestio est. Hinc non attento, an sponsalia clandestina concubitu firmata sint priora an posteriora, semper sponsalibus publicis secundum prædicta præferenda veniunt. Quodsi vero ad altera sponsalia concubitus æque accesserit, videndum, quibus prius accessit. Hæc enim, cum jam pro vero atque indissolubili matrimonio habenda sint, necessario præferenda erunt posterioribus, & quidem indistincte, sive hæc sint publica sive clandestina, quippe concubitus qui ad hæc æque accessit potius stuprum imo adulterium dicendum.

§. XXIX.

Quemadmodum ergo concubitus sponsalia lege alias reprobata valida atque indissolubilia reddit, ita non minorem vim exferit in sponsalibus adhuc imperfectis. Notum est, quod in omni contractu perficiendo certus ac ferrius utriusque contrahentis consensus intervenire debeat. Quodsi ergo per verba dubia ambigua vel jocosâ sponsalia contrahuntur, cum sic de certo contrahentium consensu constare non possit, nulla ex illis resultat obligatio. Verum ubi concubitus accedit, ibi consensus antea incertus retro

ferro certus fit, dum per factum ipsum vera illius interpretatio suppeditatur, & verbi gratia pro jocante haberi nequit qui ipso actu seriam verborum interpretationem facit. Quo ipso itaque consensus sponsalicius per concubitum inhiat conjugalibus evadit, eo ipso talis conjunctio non minus pro vero atque perfecto matrimonio agnoscitur.

§. XXX.

Eadem ratio est sponsaliorum conditionatorum. Quo ipso enim ad hæc concubitus accedit, eo ipso conditioni adjectæ renunciatur, quia non æque sub conditione contrahi potest matrimonium, sed hoc mox pure contractum est, simulac sponsus sponsam ad usum conjugalem adhibuit. Qua ratione sponsalia conditionata æque ac imperfecta aliis puris atque perfectis necessario anteferenda sunt, etsi hæc priora fuerint. Alias Doctores sponsalia pura conditionatis præferunt, etsi hæc sint priora, si modo sponsalia posteriora ante existentem prioribus adjectam conditionem pure contracta sint, ob *c. un. §. 1. de sponsal. & matrim. in 6to*, ut hinc sequatur, quod si concubitus ad conditionata demum post alia sponsalia pura accesserit, hæc illis præferenda veniant. Sicuti vero dicta Juris Canonici dispositio potius de concursu sponsaliorum conditionatorum & veri matrimonii, quod magis improprie sponsalia de præsentis vocatur, exaudienda est, adeoque prædicta assertio pariter rejecto isti principio innititur, quod consensui sponsalicio jam vinculum conjugale inest, quo fundamento corrue[n]te nec minus conclusio inde dependens, quod sponsalia pura conditionatis postea concubitu confirmatis præferri debeant, corrue[n]te debet: ita ne quidem in concursu

Sponsalia conditionata concubitu firmata præferenda puris etsi prioribus.

Multi sponsalia pura conditionatis præferunt etsi hæc sint priora.

seminus re-
de

sponsaliorum purorum & conditionatorum simpliciter tallium ista doctrina secundum accuratiorum JCtorum iudicium in praxi servatur, sed sponsalia conditionata priora puris posterioribus simpliciter præferuntur, quia is, qui sub certa conditione quid promittit, valide obligatur ad expectandum conditionis eventum, *arg. l. 7. pr. d. contrah. emt.* unde jus alteri ex conditionata promissione quæsitum non potest non impedire, quo minus in hujus præjudicium alia sponsalia pure contrahantur, nec dubitare licet, quod ille hinc inde fundatum jus interveniendi habeat, atque vi hujus protestari possit, ne sponsalia pura sed posteriora ante, quam conditio defecit, per copulam sacerdotalem consummentur. Ut sic nihil in contrarium faciat, quod urget CARPZ. *Jurispr. Consist. Lib. II. Def. 70. n. 14.* quod scilicet post sponsalia conditionata, aliis sponsalibus puris contractis, obex incurrat, qui priorem obligationem tollat, ut ad id quod sublatum est conditio retrotrahi nequeat. Ita enim oppido principium peritur. Quippe in lite est, an sponsalia pura posteriora illius efficaciam sint, ut sponsalia priora conditionata tollant, quod ipsum nos constantissime negamus. Potius, cum conditionis generaliter ea sit natura, ut illa siquidem existat mox ad tempus actus gesti cui adjecta est retrotrahatur, sponsalia sub conditione inita non possunt non conditione existente, ab eo tempore pro puris haberi quo contracta fuerunt, pariter atque conditione deficiente, non possunt non pro nullis & quasi nunquam inita essent haberi. Qua de causa nec illis adspulari possum, qui putant, quod conditione pendente ne quidem eo cum effectu alia sponsalia pure contrahi possint, quo sponsalibus conditionatis ob cessantem conditionem deficientem

Sponsalibus
conditionatis
deficientibus,
pura interim
contracta subsistunt.

deficientibus pro validis habeantur, cum nihilominus talium sponsaliorum initium vitiosum sit, quod tractu temporis non possit convalescere. Sicuti enim nec hæc regula universaliter procedit, sed sæpius cessat, quando actus vitiosus ad talem statum pervenit a quo incipere poterat: ita constantissime nego, quod ejusmodi sponsaliorum initium vitiosum sit. Namposito, non tamen penitus concesso, quod sponsalia post alia contracta nulla sint, ubi ob defectum sponsaliorum conditionatorum nulla unquam præcessisse intelliguntur, ibi sponsalia interim pure contracta ne quidem pro posterioribus haberi possunt.

§. XXXI.

Cum sæpius contingat, ut quis non solum pluribus fidem de matrimonio det, verum etiam cum singulis concumbat, jam supra monui, quod sine distinctione sponsaliorum concurrentium præferentia ex concubitus prioritæ dijudicanda sit. Quodsi vero alia sponsalia per concubium, alia per benedictionem sacerdotalem sint consummata, hæc præferenda esse censent, propterea, quod sponsa per benedictionem sacerdotalem tanquam traditionem publicam potius jus adeptæ sit, ipsique in foro humano nihil imputari possit, eo quod omnia fecit quæ facere potuit; deflorata vero sibi imputare debeat, quod contra leges civiles ante nuptias solennes concubuerit, nec vero conjugii legitime traditæ jus per legem civilem semel quæsitum facto alterius illicito auferri possit; nisi quod stupratam præferendam esse concedant, siquidem copulata per benedictionem sacerdotalem in fraudem defloratæ egerit. *vid. BODIN. in dissert. de concubitu. anticipat. §. 16.* Et si quoque habita potissi-

Sponsalia concubitu firmata priora præferenda sunt sponsalibus posterioribus etsi ad hæc copula sacerdotalis accesserit.

potissimum honestatis publicæ ratione, aliisque incommo-
dis, quæ ex dissolutione matrimonii publice contracti re-
sultant, consideratis, ista sententia satis æqua videri possit:
mihi tamen in puncto juris non probatur. Etenim cum
inter sponsam priorem defloratam atque sponsum jam ve-
rum conjugium adsit, adeoque posteriori sponsæ non de-
mum jus aliquod multo minus fortius per copulam sacer-
dotalem quari potuerit, nec video, quid ad rem faciat quod
sponsæ publice traditæ nihil imputari possit. Exinde enim
nullum jus quærere potuit, nec adeo jure queritur, quod
ipsi jus semel quæsitum facto alterius illicito auferatur.
Sane si concedere velimus, quod publica traditio quæ in
copula sacerdotali sit tantæ efficaciz sit, ut matrimonium
ita contractum subsistat, concedendum quoque est quod
hac ratione prius matrimonium dissolvatur. Sicuti vero
talem matrimonii dissolvendi causam justam non agnosco:
ita profecto sponsæ posteriori aliud remedium superesse
non potest, quam ut talis modi deceptorem ad interesse præ-
standum compellat atque injuriam sibi illatam vindicet, ca-
teroquin vero priori sponsæ cedat. Cui ipsi ne quidem
objici poterit, quod sibi imputare debeat, quod contra le-
ges civiles ante nuptias solennes concubuerit, quum ne qui-
dem in hujus potestate sit, matrimonium semel subsistens
suo facto derimere. Quam sententiam ipsum Jus Cano-
nicum confirmat, c. 3. X. d. sponsal.

§. XXXII.

*Sponsalia pro
lubitu contra-
hentium dis-
solvendi possunt.*

Ex dogmate, quo sponsalibus vinculum conjugale tri-
buitur, novus error enatus est, quo plerique defendunt quod
sponsalia pro lubitu contrahentium dissolvi non possint, ve-
rum

rum quod iusta diffensus causa intervenire debeat. Opinantur enim, quod sponsalia eandem obligandi vim habeant, *rationes dubi-*
quam matrimonium, cum per ea declaretur consensus *tandi.*
conjugalibus; quod sponsalia jam sint matrimonium initiatum, adeoque obligatio sponsalicia non minus sit Juris divini atque ipsum conjugium; cumque ex tali conventione non tantum pacifcentibus sed infimul ipsi Deo Jus quaesitum sit, huic illos pro lubitu renuntiare non posse. Quibus argumentis postmodum alia partim in prioribus rationibus fundata, partim ab honestatis & utilitatis publicae ratione desumpta adjiungunt. conf. Dn. STRYCK. *d. Diss. sponsal. Sect. III. §. 9. seqq.* Sicuti vero B. LUTHERUS *libell. von Ehe-Sachen Tom. VI. Vireberg. f. 257.* dicit: *Die Ehe ist ein Weltlich Ding*, adeoque errorem illum de spiritualitate matrimonii nec non sacramento quod Pontificii fingunt diu explodit, ut utique lex divina de conjugio disponens sancte servanda sit: ita omnes praedictae rationes, quae pro exclu-
denda poenitentia mutua adducuntur, ita comparatae sunt, ut falsis principiis ubique inaitantur. Falsum enim est, quod sponsalibus contractis jam adsit consensus conjugalibus, quippe qui non prius, quam societatem conjugalem ineundo declaratur; cumque sponsalia non nisi conventio sint de vinculo conjugali contrahendo, minime vero ipsum vinculum conjugale inferant, neque pro matrimonio initiato recte venditantur, nec foedus Dei & quasi ex hoc divino Numini jus quaesitum sit, recte vocari possunt, multo minus vinculum indissolubilitatis, quod conjugio adjectum reperitur, de sponsalibus praedicandum erit. Potius, cum nulla juris divini sanctio doceri possit, quod homo magis ad fidem sponsaliorum, quam alterius pacti honesti arduique
con-

constringatur, sponsalia nullum aliud vinculum inducunt, quam vinculum conventionis, quod non magis stringere potest, quam alia conventio quæ suam obligandi efficaciam ex sola partium paciscentium voluntate habet. Quum ergo nihil tam naturale sit, quam ut eodem modo quid solvatur, quo colligatum est, adeoque contractus mutuo consensu initi mutuo dissensu solvantur, nullum impedimentum superest, cur non æque personæ desponsatæ bona gratia etsi nulla gravis causa adit discedere possint, nec invitæ ad matrimonii consummationem compelli debeant. Quæ in re consentit Jus Civile *l. 2. l. 3. l. 10. de divort.* haud invito Jure Canonico per textum notabilem. *c. 2. X. d. sponsal.* quem Dissidentes ad sponsalia de futuro restringunt, adeoque iterum distinctionem inter sponsalia de præsentî & de futuro ad nostra sponsalia finistre adplicant. Nec tamen diffiteor, quod Princeps pie agat, si desponsatos privato ausu discedere non sinat, sed ad honestatem publicam conservandam & scandalum eo magis evitandum illos ad judicem ecclesiasticum adeundum, & ab hoc dissolutionem sponsaliorum causa cognita impetrandam obstringat, cujusmodi procedendi modus ubivis fere locorum speciatimque in nostris terris observari debet. *conf. III. de BERGER. El. Proc. matrim. th. 42.*

§. XXXIII.

Sponsalibus non potest prohibitu renunziari, altera parte repugnantis.

Utique fortius ligat sponsalicia obligatio, si alter desponsatorum in dissolutionem sponsaliorum consentire nolit, cum fides semel data servanda sit, nec amplius tanta repudiorum licentia desponsatis competat, de qua consulas *l. 2. §. 2. d. divort. conf. l. 1. C. d. spons.* Minus apte quoque ex Jure Civili ratio dabitur ab obligationibus faciendi desumitur,

mitur, quod, cum nemo alias ad factum præcisè præstandum compelli possit sed præstando interesse liberetur, l. 13. §. 1. de Re judic. l. 68. l. 112. §. 1. l. 114. d. V. O. nec adeo sponsus sponsæ ad matrimonium consummandum cogi possint, partim quia jus rerum cum jure personarum confundi nequit, partim quia Jure Civili in decidendis causis matrimonialibus non semper utimur. Dantur tamen plures causæ *sed tantum ob graves causas.* ob quas etiam sponsalia perfecte contracta, altera parte reluctante licet, resolvi possunt, quæ regulæ generali includi solent, quod scilicet toties repudio locus sit, quoties post sponsalia contracta ejusmodi incommodum supervenit, quod si antea prævisum fuisset alterum a sponsalibus deteruisset, cujus rei adjudicatio prudentis Judicis arbitrio relinquatur. Quin licet pars refractaria & sine justa causâ consummationem matrimonii renuens justis mediis, quæ vulgari *alioquin justis mediis ad matrimonium consummandum cogitur.* stylo in Confistoriis gradus admonitionum appellantur, puta multa, carceres, relegatione similive poena, ad matrimonium consummandum compelli soleat, quodsi tamen nec hoc pacto ad frugem reduci possit, cum absolutæ coactiones frequenter difficiles soleant habere exitus, c. 17. X. d. *nec tamen absoluta coactio adhibenda est.* sponsal. ex æquiori sententia nec tum violenta copulatio infirmitur, verum sponsalibus dissolutis pars refractaria ad interesse & satisfactionem ob injuriam illatam parti innocenti præstandam adigitur atque ex Provincia relegatur. CAREPZ. Lib. II. def. 134. Mev. P. VI. Dec. 358. quamvis hoc ultimum perpetuum non sit, sed aliquando vel in totum vel ad tempus, pro circumstantiarum varietate, novum interdicitur matrimonium.

§. XXXIV.

Quicquid sit, neque bona gratia partes discedere possunt, *Sponsalia concubitu firma.*

G

*ta non possunt
dissolvi.*

funt, nec ob causam quæ alias in dissolvendis sponsalibus iusta reputatur repudium recte conceditur, si sponsalia copula carnalis corroboraverit. Nam quia sic revera non de sponsalibus consummandis, sed de matrimonio jam consummato continuando quæstio est, nulla alia causa iusta videbitur, ob quam partes separari possint, quam ob quas vel matrimonium pro nullo declarari, vel quoque semel subsistens dirimi potest, veluti ob adulterium vel malitiosam desertionem. Unde si talis causa non adit, iusta Consistoriorum praxis fert, ut tales personæ etiam invitæ copulentur. CARPZ. *Lib. II. def. 135. n. 8.* Et licet nec sic concors matrimonium inter illas restauretur, sed pars refractaria discedat atque cohabitationem conjugalem perpetuo deneget, ex capite malitiosæ desertionis tale matrimonium demum dissolvitur.

*nisi ob causas,
ob quas matri-
monium divi-
mitur.*

*Non ergo ex
arbitrio Judi-
cis ob inimi-
tiam irrecon-
ciliabilem.*

Hinc minus solido Juris fundamento inniti videtur Responsum, quod adducit Dn. WERNH. *Pari. III. Obs. 41.* quo ipso asseritur, quod aliquando etiam sponsalia concubitu firmata arbitrio Judicis ob inimicitiam irreconciliabilem dissolvi possint. Nec rationes adductæ id evincunt. Posito enim, sed non concessio, quod moribus nostris benedictio ecclesiastica sit requisitum essenziale matrimonii: tamen ita matrimonium non in sensu juris divini sed statutarii consideratur, quum tamen matrimonium in sensu juris divini verum atque perfectum esse possit, etsi secundum jus statutarium non legitimum sit. Hinc si quoque secundum leges nostras ecclesiasticas consensus matrimonialis demum in hierologia declarandus sit, nec ante eam pro matrimoniali habeatur: tamen hæc omnia tantum conceptum matrimonii solennis & jure nostro probati, quatenus deinde omnes matrimonii legitimi effectus civiles sequi debent, respiciunt, inde

inde vero non sequitur, quod non aequo consensu matrimonialis, in quantum hic jure divino pro perfecto habendus est, ante copulam sacerdotalem intervenire possit. Quumque hic non de effectu civili matrimonii, sed forma ipsius a summo Numine praescripta solliciti sumus, quae in eo consistit, quod matrimonium perfectum ob irreconciliabilem inimicitiam dissolvi non possit, non video, quomodo Judex salva conscientia sponsalia concubitu firmata, tanquam verum & indissolubile matrimonium quoad Juris divini placita, ex causa hac jure divino non adprobata dissolvere possit, ubi indissolubilitas matrimonii non demum inventum Juris humani, sed ab ipso Deo introducta est. Ut taceam, quod Judex nunquam scire possit, quod praetensa inimicitia irreconciliabilis futura sit, nec de interno hominis affectu, ad instar summi Numinis quod tantum corda hominum perferutari novit, judicare valeat, sed saepius contingat, ut inimicitia maxima appareat, quae tamen in rei veritate est affectata, & licet vera sit, tamen praeter omnem spem atque opinionem postea, quam partes invitae semel sunt copulatae, in verum amorem conjugalem degenerat. Judici non prius de inimicitia irreconciliabili quoad signa externa perfecte constare potest, quam si omnia media adhibuerit, quae humanae potestati relicta sunt ad refractariam conjugem coercendam. Et licet naturaliter matrimonium ante copulam sacerdotalem perfectum etiam hac non secuta ex capite malitiosae desertionis commode dissolvi possit, tamen cum partis innocentis interesse possit, copulam sacerdotalem adhiberi, hanc si modo haberi queat, ad partem refractariam eo magis coercendam & ne Judici negligentia aliqua impunita videatur, nunquam omittendam esse censeo.

§. XXXY.

*matrimonia
clandestina ju-
re statuario
nulla non aqve
Jure Divino
nulla sunt.*

Et si porro urgeas, quod matrimonia clandestina saltim respectu habito ad statum civilem, qui copulam sacerdotalem ad consummationem matrimonii requirit, ipso jure divino pro nullis habenda sint, egregie falleris. Non nego, quod Jus naturæ & divinum positivum permittat, ut legislator humanus negotiis hominum utilitate publica id exigente certam formam præscribere possit, qua forma non observata negotium nullum esse debeat, quodque ex hoc fundamento, quo Deus imperantibus obediendum esse præcipit, voluntati humani legislatoris standum sit & negotium ex hujus mente nullum etiam in foro poli nullum dici possit. Verum hoc saltim de iis negotiis quorum definitionem ac formam summum Numen arbitrio humano reliquit intelligendum est. Quantum ad negotium conjugale, sicuti hoc institutum divinum est, ita quoque a Deo certa forma huic negotio indita est. Quo magis itaque Divinum Numen exactam hujus negotii definitionem sibi vindicavit, eo magis hominis arbitrium excludere voluisse intelligendum est. Et sicuti Princeps formæ internæ conjugii nihil detrahare potest: ita nec formam aliquam externam addere, quo hac neglecta ipsum conjugium omnino cesset. Potest quidem Princeps aliquid, quod Jure Divino definitum non est, definire atque statuere, minime vero legem divinam tollere. Ubi legislator divinus conjugio vinculum indissolubile adjecit, nunquam respexit conjugium secundum solennitates juris humani contractum, sed quod secundum divinam institutionem ita dicendum erat, ut ut lex de indissolubilitate vinculi conjugalitatis in Novo Testamento, ubi commode ad statum civilem respici potuisset, repetita fuerit. Quo minus ergo Princeps huic

huic legi derogare potest, eo minus quoque conjugium nullum dicere potest, cujus forma interna secundum Juris Divini placita salva & integra apparet. Quod si hoc directe facere nequit, nec potest facere per indirectum aliam formam externam addendo, ita, ut hac non servata etiam interna conjugii forma cessare debeat. Inquis, quod dispositio humana, qua in contrahendo matrimonio benedictio sacerdotalis desideratur, e contrario vero matrimonia clandestina pro nullis declarantur, in utilitate publica se fundet, quæ cum summa lex sit, necessum esse, ut alii legi naturæ vel divinæ derogare possit. Verum quidem est, si duo præcepta juris naturæ vel divini concurrant utraque vero servari non possint, quod tum minus forte fortiori cedere debeat. Sed non video, cur hæc duo præcepta, *salus Reipublicæ suprema lex esto, & matrimonium sine prævia copula sacerdotali contractum tanquam verum atque perfectum matrimonium non irritandum est*, simul stare non possint. Satis enim confutitur utilitati Reipublicæ, si matrimonia clandestina non tolerantur sed subditi ad benedictionem sacerdotalem adhibendam sub gravi pœna constringuntur, unde tamen non sequitur, quod etiam nullitatis pœna obtinere debeat. Deinde libentissime concedo, quod justissime legibus humanis necessitas adhibendi copulam sacerdotalem imperata, imo etiam pœna nullitatis in matrimonia clam & sine eadem inita statuta sit, quodque subditi hujusmodi legibus non obtemperantes in conscientia atque sic contra ipsum Deum jubentem, quod præcepto superioris obediendum sit, peccent, minime vero concedere possum, quod pœna nullitatis in lege humana contenta ultra effectus civiles legitimi matrimonii sese extendat, & quod matrimonium clandestinum etiam quoad effectus naturales pro nullo haberi debeat.

§. XXXVI.

*An sponsalia
concubitu fir-
mata matri-
monium legi-
timum vocari
possint?*

*an solennis in
domum dedu-
ctio fuerit re-
quisitum es-
sentiale matri-
monii apud
Romanos?*

*Respondetur
ad rationes
affirmantium.*

Hactenus satis demonstratum dedimus, quomodo sponsalia concubitu firmata sint verum atque perfectum matrimonium; Alia quaestio est, an etiam legitimum venditari possint, ita, ut reliqui effectus civiles de hoc matrimonio pariter praedicari debeant. Quodsi de Jure Justiniano quaeratur, videndum an solennis apud Romanos usitata in domum deductio essentiale requisitum justimonii apud ipsos fuerit. De Jure digestorum & Codicis hoc affirmandum videtur ob *l. 5. d. R. N. l. 15. de Condit. & demonstr. l. 6. C. d. donat. ant. nupt. l. 24. C. de Nupt.* quibus textibus, quando de effectu Juris quaestio est, respicitur ad nuptias domum ductione factas, atque haec sententia eo magis sese commendat SCHILTERO *Ex. 36. §. 58.* exinde, quia Jus Civile solennitatibus abundat. Sicuti vero non sequitur, Jus abundat solennitatibus, ergo solennitas in negotio alias usitata, quae obiter in lege adducitur, tanquam forma istius negotii adducta censenda: ita quoque allegati textus ita comparati non sunt, ut regulam exinde formare liceat, pertinuisse in domum deductionem ad matrimonii legitimi essentiam. Disponunt leges de casibus, qui ut plurimum accidere solent, ut tamen casus extraordinarii non excludantur. Sic nuptiae apud Romanos ut plurimum quidem solenniter per in domum ductionem contrahi solebant, interim tamen etiam nuptiae extraordinariae & tumultuariae, quae hujusmodi solennitate neglecta contrahebantur, notae erant. *vid. l. 24. d. R. N. l. 13. §. 6. ad L. Jul. d. adult. l. 31. pr. d. Donat. l. 22. C. de Nupt.* Sicuti ergo rerum denominationes a qualitate earum ordinaria, etsi haec salva essentia abesse possit, originem suam sapius deducunt: ita

rō sponſam in domum ſponſi deducere terminus vulgaris
 factus eſt, quo ipſo ex populari uſu loquendi rō matrimo-
 nium contrahere indigitatum eſt, eſi in ipſo matrimonio
 contrahendo ſolemnis deductio ne quidem adhibita fuerit.
 Hinc quando deductioni ille effectus juris tribuitur, ſi ali-
 cui quid ſub conditione, ſi nupſerit, vel promiſſum vel le-
 gatam ſit, quod conditio non niſi facta ductione exiſtere
 intelligatur, *vid. l. 24. C. d. Nupt. l. 15. d. C. & D.* non pu-
 tandum, quaſi conditio nunquam aliter exiſtat, quam ſi me-
 diante ductione nuptiæ celebrentur, quodque adeo relictum
 vel promiſſum illa neglecta peti non poſſit. Eſi enim le-
 giſlator & Jctus hic poſſimum eo reſpexerint, ut termi-
 num certum determinarent, quo talis modi conditio pro
 exiſtente haberi poſſet: tamen ubi ſaltem ad nuptias or-
 dinarias reſpexerunt, non ſequitur, quod ſubinde extraor-
 dinarias excludere voluerint. Quin cogitare poterant,
 quod ſi ſemel determinatum ſit, quando in nuptiis ordinariis
 terminus exiſtens conditionis exiſteret, jam facilius adhuc
 cogitum fore, ſi partes extraordinarie & tumultuarie non
 adhibitis ſolemnitatibus ipſo actu congreſſæ ſint atque co-
 habitare inceperint, quod tum conditio nuptiarum extite-
 rit. Finis legis iſte tantum fuiſſe videtur, quo certitudo ali-
 qua adeſſet ſola ſponſalia non ſufficere ad conditionis exi-
 ſtentiam, nec tamen præciſe ad hanc concubitum neceſſa-
 rium eſſe, verum quod etiam ante illum ſola deductione
 facta nuptiæ pro contractis habenda ſint, quod haud obſcure
 indicat *l. 15. d. C. & D.* Eſi vero urgeas, quod hic effe-
 ctus tantum deductioni, tributus ſit, quodque matrimonio
 ſine eo inito conditio nuptiarum nunquam extiſſe cen-
 ſeri poſſet, nec tamen ſequitur, quod hoc ſimilive effectus
 Juris

Juris deductioni tributo, eadem generaliter pro requisito essentiali matrimonii habita fuerit, cum a particulari ad universale non valeat consequentia. Potuerunt jura consensui matrimoniali solemniter per deductionem declarato, propterea quod notorietate suslineatur, hunc effectum tantum tribuere, ut tamen validitati privati matrimonii cateroquin nihil sit derogatum.

§. XXXVII.

*Respondetur
ad l. 6. C. d.
donat. ant.
Nupt.*

Ex dictis facilis responsio est ad *l. 6. C. d. Donat. ant. Nupt.* ubi Imperator Aurelianus per *ro* in domo sponsi esse, nihil amplius indigitare vult, quam societatem conjugalem a personis desponsatis jam esse initam, cum hoc non facilius intelligatur, quam si sponsa cum sponso cohabitaret atque in domo ipsius existit. Neque tamen ex hoc textu colligere licet, quod Imperator supponat solennem sponsæ in domum sponsi deductionem factam fuisse. Quin, quod vocabulo deductionis non adeo stricte inharere liceat, sed potius illud pro materia substrata accipiendum sit, abunde docet Scævola in *l. 66. §. 1. d. donat. int. vir. & uxor.* ubi sponsa ante nuptias deducta dicitur, atque nihilominus donatio ipsi post hanc ductionem facta valida pronuntiatur, quæ ipsa, siquidem sponsa jam pro uxore habenda fuisset, irrita dici debuisset. Verba ita se habent: *Virgini in hortos deductæ ante diem tertium, quam ibi nuptiæ fierent, quum in separata diæta ab eo esset, die nuptiarum priusquam ad eum transfret, & priusquam aqua & igni acciperetur, id est, nuptiæ celebrentur, obtulit decem aureos dono: Questum est, post nuptias contractas divorcio facto, an summa donata repeti possit?* Respondit id, quod ante nuptias donatum proponeretur, non posse de dote deduci. Scilicet antiquitas moris fuit,

fuit, ut sponsa apud sponsum commoraretur, *can. 42. caus. explicatur l. 66. d. Donat. int. Vir. & uxor.*
 27. *Qu. 2.* Hinc aliquando duplex deductio sponsa apud Romanos contigit. Alia nuptias præcedens & quasi præparatoria erat, ubi sponsa in hortos vel ædes futuri mariti deducebatur non ut mox uxor fieret, sed ut in horto vel adibus tanquam hospes commoraretur, atque adhuc sponsa hujus habitationem transibat, & ab ipso tanquam uxor, alio nuptiarum ritu v. g. aqua & igne interveniente, ducebatur & adeo cum ipso habitare incipiebat, qua ductione facta femina jus uxoris & vir jus mariti consequabatur. Cæteroquin vero ex *proem. d. l. 66.* alias difficillimæ non obscure probatur, quod ad essentiam matrimonii legitimi nihil amplius pertinuerit quam consensus contrahentium. Est enim sequentis tenoris: *Seja Sempronio cum certa die nuptura esset, antequam domum deduceretur, tabuleque dotis signarentur, donavit tot aureos. Quæro an ea donatio rata sit? non attinuisse tempus, an, antequam domum deduceretur, donatio facta esset, aut tabularum consignatarum, quæ plerumque post contractum matrimonium fierent, in quærendo exprimi. Itaque nisi ante matrimonium contractum, quod consensu intelligitur donatio facta esset, non valere.* Supponendus hic est ille casus, quo consensus matrimonialis deductionem & reliquas solennitates in contrahendo matrimonio solitas præcessit. Et si itaque donatio ante deductionem facta fuisset, si tamen consensus conjugaliter declarationem jam ante factam, qua ipsa verum ac legitimum matrimonium contrahitur, inscuta sit, dicit JCrus nihil referre, quod donatio ante deductionem facta dicatur, sed attendendum, an illa ante matrimonium solo consensu contractum facta sit. Interim licet

H

licet

licet Dissidentes prædictam §. 1. d. l. explicationem arripere atque proemium cum §. *imo d. l.* in sui favorem ita conciliare velint, quod in *pr.* pariter saltem de illa deductione, quam nos nuptiarum præparatoriam vocavimus, sermo sit, & cum nihil referat an donatio post illam deductionem facta sit, si modo secundam deductionem matrimonii, ut ita loquar, constitutivam cum consensu matrimoniali conjunctam præcefferit, quod donatio tum valida pronuncietur, quodque adeo pro nobis nihil certi ex isto *pr.* deduci possit: tamen ita in subsequente §. 1. nihil novi sed unum idemque dictum fuisset, atque nobis sufficere poterit, quod tantum consensus matrimonialis tanquam requisitum essentialia matrimonii in verbis finalibus *d. pr.* adducatur, nulla de deductione, quasi hac mediante iste consensus declarandus sit, mentione facta.

§. XXXVIII.

*Respondetur
ad l. 5. d. R. N.*

Sententiam dissentientium potissimum probare videtur *l. 5. d. R. N.* ubi expresse asseritur, quod mulier marito absentis aliter nubere non possit, quam si in domum ejus deducatur. Nec mihi improbable videtur, quod olim hoc casu deductio ad matrimonii constitutionem apud Romanos necessaria fuerit. Non quidem ob id, quasi hæc nunquam omitti potuerit, sed quod tamen in casu mariti absentis aliter de consensu conjugali contrahentium tutius non constare, nec consensum matrimonialem a sponsalicio distinguere licuerit. Quum enim maritus absens esset, ad eoque fortior, quod omnia bona fide peragerentur, conjectura desideraretur, in simul utile esset, quo mox in aliorum notitiam veniret hanc esse factam istius viri uxorem, potissimum publica conjugii declaratio, quæ ad instar aliorum actuum

actuum publicorum majorem præsumtionem omnis fraudis expertem pro se habere posset, tali casu ad matrimonii probationem & substantiam requisita esse videtur. Quod vero solennis deductio ad substantiam matrimonii cum absente contracti pertineat, inde minus recte inferitur, quod ea ad substantiam matrimonii in genere pertinuerit. Potius hæc exceptio firmat regulam in casibus non exceptis.

§. XXXIX.

Regula est, quod ad matrimonii essentiam nihil amplius desideretur quam consensus conjugalis declaratio, nec tamen hæc mediante deductione præcisè expedienda fuerit. Ubi nobis sufficere posset, quod a dissentientibus probari non possit, fuisse deductionem requisitum essentiale matrimonii apud Romanos. Sed & contrarii probatio non deficit. Hanc enim non solum mox ante ex l. 66. pr. d. donat. int. Vir. & uxor. supeditavimus, sed eo quoque pertinent l. 15. d. C. & D. l. 30. d. R. J. l. 4. d. pignor. l. 4. d. fid. Instrum. quibus textibus solo consensu matrimonium perfici dicitur. Præterea notari meretur, l. 22. C. de Nupt. quæ adeo clara est, ut omni controversiæ finem imponat verbis sequentibus: *Si donationum ante nuptias vel dotis instrumenta defuerint, pompa etiam aliaque Nuptiarum celebritas omittatur, nullus ob id existimet, deesse recte alias inuito matrimonio firmitatem, vel ex eo natis jura posse legitimorum auferri inter pares honestate personas, nulla lege impediente consortium quod ipsorum consensu atque amicorum fide firmatum, conf. Dn. HUBER. Digress. P. II. Lib. I. Cap. 11. 12. & 13. qui nostram sententiam latius propugnat, atque dissentienti Hotomanno paulo aliter respondet.*

Probatum, quod in domino ductio non fuerit requisitum essentiale matrimonii.

§. XL.

*Quod Jure
Novo minus
dubii habet.*

Quicquid sit, verba finalia *d. l. 22. C. d. Nupt.* matrimonio nostro clam & per concubitum contracto, cum hoc non sit amicorum fide firmatum, multum adhuc derogare videntur. Quamvis vero non deficient, quæ ad hoc dubium regeri possint, cum tamen Jure novo omne dubium sublatum deprehendam, potius exinde pauca adhuc adducenda erunt. Diversa jura hic diversis temporibus sancita fuerunt. Licet enim *Nov. 22. c. 3.* jam constitutum fuerit, ut nuptiæ ex solo affectu sine alia solemnitate contrahi possent, maxime tamen hoc immutatum legitur in *Nov. 74. Cap. 4.* donec *Nov. 17. c. 4.* iterum comprobatum sit quod omnes præter eos, qui maximis dignitatibus decorati erant, possint vel cum dotalibus instrumentis vel citra instrumenta ex solo affectu uxores ducere. Cumque in sponsalibus concubitu firmatis affectus conjugalis abunde demonstratur, non dubito asserere, quod hujusmodi matrimonium nomen veri ac legitimi secundum Jus Civile mereatur, ut taceam, quod casus fere in terminis decisus videatur in *dist. Nov. 74. c. 5.* Unde cum parentes pro legitimis conjugibus habendi sint, ita quoque liberos legitimos ex tali conjunctione nasci oportet, si modo aliud vitium intrinsecum hujus conjunctionis legitimitati non obstat.

§. XLI.

*An copula sa-
cerdotalis sit
de essentia ma-
trimonii?*

Quum vero longe alius modus in matrimonio contrahendo moribus nostris frequentetur, introducta benedictione sacerdotali, dicta a nobis parum utilitatis habere videbuntur. Videndum ergo an copula sacerdotalis requisitum essentiale matrimonii dicendum sit. Equidem Jus Canonieum anxie

anxie illam requirit in ineundis nuptiis c. 2. *Caus. 30. qu. 5.* verum tamen præter consensum nihil refert ad formam conjugii c. 2. *Caus. 27. qu. 2. c. 14. X. de sponsal. ibi: matrimonium solo consensu contrahitur. c. 23. eod. ibi: sufficiat solus eorum consensus de quorum quarumque conjunctionibus agitur. Sc. adeoque sponsalia ad quæ concubitus accessit pro vero matrimonio habet c. 15. X. eod. quin liberos ex tali matrimonio susceptos legitimos pronunciat. c. 9. X. qui fil. sint legit. c. 12. eod. ibi: quia tamen desponsatio per testes legitimos comprobata, ut hinc de aliis effectibus iusti matrimonii secundum huius juris dispositionem dubitare non liceat. Quia vero Concilium Tridentinum *Sess. 24. c. 1. ibi. huiusmodi contractus irritos esse decernit Sc. matrimonium clandestinum, seu quod aliter contrahitur quam prævia trina proclamatione eorum Parocho & testibus seu in facie ecclesiæ accedente benedictione, non saltem prohibet, sed penitus nullum ac irritum pronunciat, hinc in terris Pontificiorum in quibus istud concilium receptum est, hodie non potest non contrarium obtinere, ita, ut nec liberi pro legitimis habeantur, nec alii huius matrimonii sequantur effectus civiles.**

quod Jure Canonico probari nequit.

*Attamen questio affirmati-
ve decidenda
est in terris
Pontificiorum
ob Concil. Tri-
dent.*

§. XLII.

Econtrario in terris protestantium ignoratur Concilium Tridentinum, ut ut alias Doctores nostri Juris Canonici dispositionem in causis matrimonialibus studiose sequi soleant. Quumque necessitas adhibendi benedictionem sacerdotalem ex Jure Canonico in nostras Ordinationes Ecclesiasticas translata sit, Jus Canonicum vero secundum ea, quæ prædixi, hanc solennitatem ad formam matrimonii non requirat, putarem, quod in dubio præsumendum sit, esse benedictionem

In terris protestantium benedictio sacerdotalis non majori necessitate introduci præsumenda est, quam

*eam requisivit
Jus Canon-
icum.*

nem sacerdotalem non majori necessitate, nec tanquam requisitum essenziale matrimonii in terris protestantium introductam. Etsi enim sub pœna imperata videatur, nondum tamen exinde sequi existimaverim, quod tanquam forma negotii matrimonialis præscripta sit, cum aliud sit solennitatem aliquam observandam jubere sub lege pœnæ & longe aliud sub lege nullitatis. Quamdiu ergo solennitas benedictionis Ecclesiasticæ saltim sub lege pœnæ imperata videtur, tam diu non præsumendum, quod etiam sub lege nullitatis imperata sit, quum sic duo odiosa circa eandem rem concurrerent, ubi utraque præsumere ratio Juris non patitur. Neque est, quod dicas; si quid pro forma negotii præscriptum est, tunc certo certius est, quod forma non observata ipsum negotium corruere debeat, adeoque cum jam non demum in terminis præsumtionis alicujus sed rei veritatis versemur, minus apte argumentum ex materia de præsumtionibus petitur. Etenim id ipsum in lite est, quodque nos negamus, esse scilicet benedictionem ecclesiasticam pro forma negotii matrimonialis præscriptam. Non prius tanquam forma præscripta dici potest, quam si sub lege nullitatis præscripta videatur, id quod tamen exin minime colligere licet, siquidem sub lege pœnæ imperata sit. Unde subsistit, quod in iis terris, ubi copula sacerdotalis absolute & sub pœna nullitatis in matrimonio contrahendo observanda jubetur, effectus civiles in matrimonio clam contracto cessent, sed non æque in iis terris, ubi hæc solennitas tantum sub pœna adjuncta legitur. Verum tali casu opus est, ut liberi ex clandestino matrimonio procreati pro legitimis habeantur, nec tantum quoad successionem civilem, sed etiam statutariam, secus ac distinguit DN. STRYCK ad BRUNNEM. Jus

*nisi sub pœna
nullitatis in
matrimonio
contrahendo
præscripta vi-
deatur.*

*ceteroquin
matrimonium
clandestinum
legitimum di-
scendum &*

Eccles.

Eccles. Lib. II. c. 16. §. 6. verb. succedit ut legitimus. Supposito enim quod hic matrimonium legitimum adlit, unde liberi legitimi nati sunt, non possunt non etiam quoad statutum pro legitimis haberi. At enim vero, si per statutum copula sacerdotalis ad formam conjugii requiratur, cum sic liberi ex matrimonio clandestino nati pro illegitimis habeantur, non magis successione civilis, atque statutariae capaces esse poterunt, cum illa quoque successio quæ alias per leges civiles deferretur, tamen, ubi hæ in loco aliquo receptæ sunt, non tanquam ex legibus civilibus sed legibus hujus loci deferatur, nec adeo aliis heredibus quam secundum consuetudinem hujus loci legitimis.

§. XLIII.

In Saxonia nostra Electorali per *Decis. El. Nov. 49.* distinctione opus est. Aut enim concubitus accessit ad sponsalia publica, aut ad sponsalia clandestina. Priori casu tale matrimonium legitimum habetur, ubi liberi ex tali amplexu suscepti pro legitimis declarantur, qui adeo non solum successione civilis, sed & statutariae capaces sunt necesse est. Posteriori casu vero conjunctio talis penitus improbat & pro illegitima habetur, ut nec liberi pro legitimis habeantur, iique non tantum statutariae successione sed & civilis incapaces sint. Verba *dis. Decis.* ita sonant. Hierinnen nun auf etwas gewisses zu schließen, so ordnen wir, daß hinführo in diesem Fall unter den öffentlichen und heimlichen Zusagen und Verlöbnißsen ein Unterscheid gehalten werden soll, und zwar dergestalt, da jene oder die öffentliche an ihnen selbst richtig und erweislich seyn, auch sich kein erhebliches Hinderniß oder vitium intrinsecum haben

In Saxon. El. distinguendum an concubitus ad sponsalia publica an clandestina accessit.

dabey befindet, daß die hernacher vor der Trauung erzeugte Kinder als ehrlich und rechte Erben zu der Eltern Erbe und Verlassenschaft auf begebende Fälle zugelassen, die Eltern aber nichts destoweniger wegen ihrer Begünstigung nach Inhalt der Ehe- und Kirchen-Ordnung bestrafet werden sollen; Wann aber heimliche Versprechungen und Verlöbniß, welche bey denen, so sich annoch in väterlicher Gewalt befinden, an ihnen selbst unbillig und unkräftig, bey denen andern aber gleichfalls ganz ärgerlichen und unzulässigen seyn, vorgegangen, und nach denenselben, jedoch ehe sie öffentlich wiederholet, oder die Priesterliche Copulation erfolgt, Kinder erzeugt werden, sollen dieselbe Krafft dieser unsrer Decision, vor ehrliche Kinder nicht gehalten, noch zur väterlichen Erbschaft admittiret werden. Atque hæc Decisio subinde non leve argumentum suppeditare potest, quod benedictio sacerdotalis in nostris terris non sit requisitum essentiale matrimonii.

T A N T U M.

VIRO PRAENOBILISSIMO AMPLISSIMO
ATQVE CONSULTISSIMO
DOMINO
ABRAHAMO KIRSTEN,
REVERENDISSIMI CAPITVLI WVRCENSIS
SYNDICO,
PARENTI DOMINI RESPONDENTIS
OPTIMO
S. P. D.
PRAESES.

*Quum nihil dulcius in humanis sit quam
gignere sibi similem tanquam extendere
sanguinem & habere quem post te relin-
quas, sane maxima voluptas non potest
non Optimos sequi parentes si quidem
in filiis, quibus praefiliabus paternam
familiam conservandi facultas data est,
sua cognoscant effigiem. Sed opus est, ut filii sint bene morati
bonorum parentum vestigia studiose prementes; ut Reipublicae sese
natos*

I

natos esse sentiant, vitæ generi quod eligunt sobrie addicti. Quanto itaque gaudio afficeris Tu, Vir Consultissime, ubi non solum aliis liberis destitutus in hoc filio unice Tuam vides effigiem, verum etiam ab omnibus felix deprædicaris, quod filius hic in studio Juris eligendo eoque per curriculum Academicum summa industria exhauriendo Vestigijs Tuis tantopere insistat. Frequentavit Ipse per præteritum semestre spatium æstivum lectiones meas ad Excellentissimi DOMINI GRIBNERI Principia Processus meque edocuit, quod non tantum in Juris theoria debitam navaverit operam, verum etiam in adplicando Jure ad factum eoque in Judicio deducendo, practico uti judicio noverit. Sane in certaminibus Processualibus, quæ tum inter quindecim Collegii membra cor. inno cursu instituebantur, sive actoris sive rei sive actuarii vices suslineret, masculum sese exhibuit mibique spem fecit, fore, ut spes a Sacratissimo Imperatore in §. fin. præm. Instit. ipsi data felicissimum sortiatur eventum. At enim vero non demum meo indiget testimonio. Præfens dissertatio eruditionis in Jure ipsi quæsitæ ejusque cum judicio practico conjunctæ luculentum perhibet argumentum. Gratulor inde Tibi de felicitate nostris temporibus non adeo frequenti, id est, de filio bene morato, nihilque magis in votis habeo, quam ut partes Reipublicæ, quibus gubernandis par est, ipsi propediem credantur, Tu vero natos natorum videas. Dabam Lipsiæ Mens. Febr. 1725.

Leipzigs, Diss., 1725 A-0

ULB Halle

005 359 309

3

1725, 2^a 18.

DISSERTATIO IURIDICA
DE
CONCVBITV MATRIMONII
PERFECTIONE ANTE COPVLAM
SACERDOTALEM,

QVAM
EX DECRETO ET AVTORITATE
ILLVSTRIS JCTORVM ORDINIS
IN INCLYTA
LIPSIENSIVM ACADEMIA
PRÆSIDE
DN. IOH. GODOFREDO BAVERO,

I. V. D. ET PRACT.
D. XVI. FEBRVAR. MDCCXXV.
PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI
SVBMITTIT

A. & R.
IOH. EHRENFRIED KIRSTEN,
WVRCENSIS.

LIPSIÆ,
LITTERIS IMMANUELIS TITII.

Handwritten signature

